

LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN

SKÖTSELPLAN

1 (30)

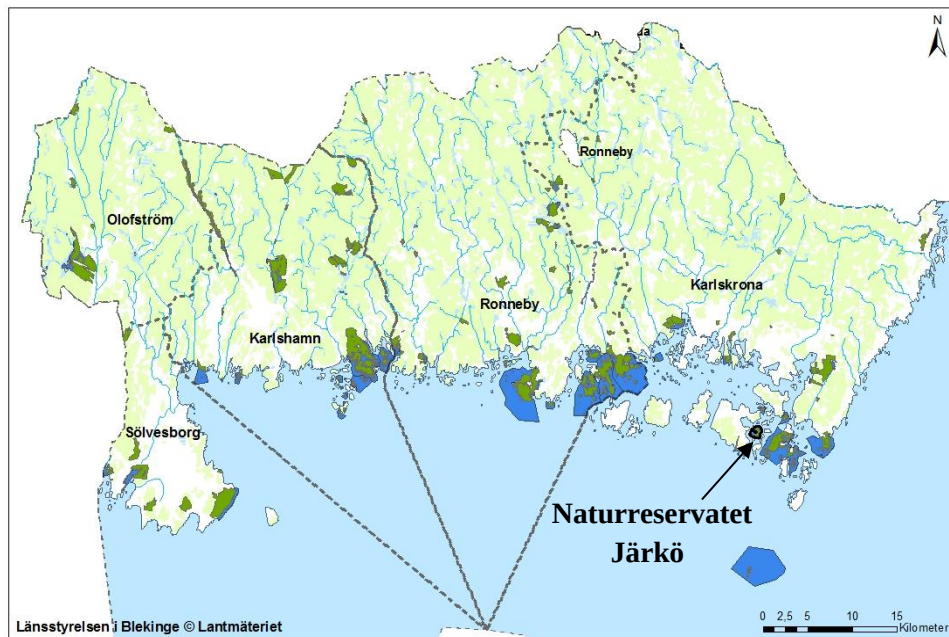
Dnr 511-3038-11
Obj nr 10-02-029

2012-12-19

Skötselplan för naturreservatet Järkö

Karlskrona kommun

Figur 1. Länskarta med reservatet markerat.

Titel: Skötselplan för naturreservatet Järkö, Karlskrona kommun
 Utgiven av: Länsstyrelsen i Blekinge län
 Planförfattare: Ingegerd Erlandsson
 Beställningsadress: Länsstyrelsen i Blekinge län
 371 86 Karlskrona
 Tfn: 010-22 40 000
blekinge@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/blekinge
 Copyright: Länsstyrelsen i Blekinge län.
 Innehållet i detta dokument får gärna citeras eller refereras med uppgivande av källa
 Foton: Ingegerd Erlandsson, om inget annat anges
 Omslagsbilder: En mosaik av enbuskmarker och hållmarker i södra delen av delområde 1e, sett mot söder med delområde 1f och g skymtande i fjärran, 2011-04-29

Innehållsförteckning

1 SYFTET MED NATURRESERVATET	4
2 BESKRIVNING AV OMRÅDET	5
2.1 ADMINISTRATIVA DATA.....	5
2.2 NATURFÖRHÅLLANDEN.....	7
2.3 HISTORISK OCH NUVARANDE MARK- OCH VATTENANVÄNDNING.....	9
2.4 OMRÅDETS BEVARANDEVÄRDEN	14
3 REFERENSER	16
4 PLANERAD MARKANVÄNDNING OCH SKÖTSEL	17
4.1 GENERELLA RIKTLINJER.....	17
4.2 ÖVERGRIPANDE BEVARANDEMÅL	18
4.3 ÖVRIGA RIKTLINJER.....	18
4.4 INDELNING I SKÖTSELOMRÅDEN	19
5 MÅL OCH ÅTGÄRDER FÖR SKÖTSELOMRÅDEN	19
5.1 SKÖTSELOMRÅDE 1. NATURBETESMARKER.....	19
5.2 SKÖTSELOMRÅDE 2. MARINA OMRÅDEN	25
6 FRILUFTSLIV OCH TURISM.....	25
6.1 BESKRIVNING.....	25
6.2 ÖVERGRIPANDE MÅL	26
7 UTMÄRKNING AV RESERVATSGRÄNS.....	26
8 BRÄNDER OCH BRANDBEKÄMPNING	27
9 JAKT OCH FISKE	28
10 TILLSYN, DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING	28
10.1 TILLSYN ÖVER FÖRESKRIFTER.....	28
10.2 UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL	28
10.3 DOKUMENTATION AV SKÖTSELÅTGÄRDER	28
11 KOSTNADER OCH FINANSIERING	28
12 SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV PLANERADE SKÖTSELÅTGÄRDER	29

BILAGA

- Bilaga 1: Reservatsbeslut från 1975-06-24
- Bilaga 2: Översiktskarta
- Bilaga 3 Reservatsområde och fastighetsgränser
- Bilaga 4: Djupkarta
- Bilaga 5A: Historisk markanvändning 1700- 1800-tal
- Bilaga 5B: Historisk markanvändning tidigt 1900-tal
- Bilaga 5C: Historisk markanvändning Häradskarta 1915
- Bilaga 6: Natura 2000-områden
- Bilaga 7: Naturtyper
- Bilaga 8: Skötselområden
- Bilaga 9: GRACE restaureringsområden
- Bilaga 10: Anordningar för friluftslivet

Förord

Skötselplanen är ett praktiskt handlingsprogram för syftet och skötseln i ett naturreservat. Skötselplanens inriktning bestäms av syftet med reservatet och de föreskrifter som meddelats i beslutet. Till grund för denna skötselplan ligger gällande beslut från 1975-06-24, se Bilaga 1.

Den reviderade skötselplanen för Järkö är gjord inom **GRACE-projektet** (Grazing and Restoration of Archipelago and Coastal Environments) och medfinansieras av **Life-fonden**. Fonden är ett EU program för att stödja unionens naturvårdspolitik.

Järkö är en del av det ekologiska nätverket **Natura 2000**, EU:s viktigaste instrument för att bevara den biologiska mångfalden i Europa. Nätverket är skapat för att säkerställa att Europas mest värdefulla arter och livsmiljöer överlever. Denna gröna infrastruktur är en garanti för att bevara alla de ekosystemtjänster som är nödvändiga för att Europas natur ska finnas kvar, frisk och med god återhämtningsförmåga.

1 Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet Järkö är enligt beslut från 1975-06-24 att:

- För det båtburna friluftslivet och den kulturellt-vetenskapliga naturvården bevara en attraktiv del av Sturkö innerskärgård.

Gällande beslut från 1975-06-24 innebar att större delen av ön Järkö, undantaget två tomtfastigheter, med omgivande havsområde avsattes som naturreservat. Innebörden av syftet behövde förtydligas och utvecklas, enligt nedan, så att det framgår att det inkluderar bevarandet av biologisk mångfald och bevarande av områdets naturvärden och livsmiljöer med arter såväl i marina delar som på land.

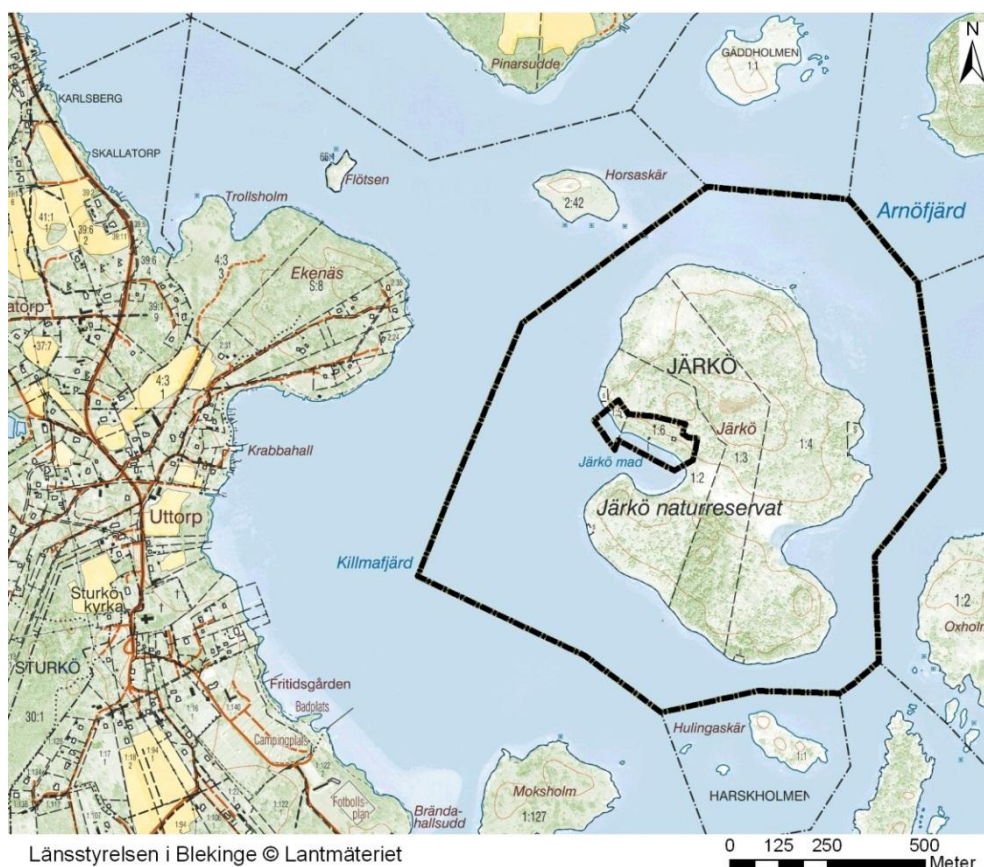
Reservatets skötsel syftar till att:

- bevara biologisk mångfald i såväl marina miljöer som på land, med naturtyper som ingår i EU:s ekologiska nätverk Natura 2000, samt rödlistade och andra för Blekinge ovanliga arter,
- bevara värdefulla livsmiljöer i gynnsamt tillstånd, med växt- och djursamhällen som är karaktäristiska för dessa livsmiljöer,
- med beaktande av naturvärdena bevara värdefulla inslag i kulturlandskapet,
- trygga tillgången till en för friluftslivet välbesökt skärgårdsö och tillgodose allmänhetens möjlighet till rörligt friluftsliv som kan ge rika natur- och kulturupplevelser.

Förvaltning

Länsstyrelsen är förvaltare av naturreservatet.

Gränsen på land ska vara utmärkt i fält.

Figur 2. Naturreservatet är markerat med punktstreckad linje på ekonomiska kartan.

2 Beskrivning av området

Det 124 hektar stora naturreservatet utgörs av en ö med omgivande hav belägen i Sturkö innerskärgård i östra Blekinge (se Figur 2 samt Kartbilaga 2 och 3). I det kustnära landskapet med tydliga spår av inlandsisens verkningar är topografin varierad och berggrunden genombruten av flera mindre sprickdalar. Här finns ett betespräglat kulturlandskap med lång hävdkontinuitet. Betesdriften har på senare tid minskat vilket resulterat i att markerna successivt vuxit igen mer och mer. Landmiljöerna på *Järkö* utgörs av ett mosaikartat landskap bestående av hållmarker med enbuskar och inslag av lövträd omväxlat med strandängar och gräshedar. Ön höjer sig som mest drygt 10 meter över havets yta. Så mycket som drygt 60 % av reservatets yta utgörs av havsmiljöer. Havsbottenarna utanför Järkö är ganska grunda, till större delen endast med 2 till 3 meters djup, och som mest 4,7 meter. Stränderna utgörs främst av klippstränder, som på många ställen är möjliga att angöra med båt. Ön är viktig för det rörliga friluftslivet, inte minst är de fina hållmarkerna populära för båtburna badgäster.

2.1 Administrativa data

Tabell 1. Administrativa data

Objektnamn	Järkö
Objektnummer	10-02-029
Skyddsform	Naturreservat
Beslutsdatum	1975-06-24

Natura 2000 beteckning	SE0410098 Järkö
Totalareal (ha)	124 ha
Landareal (ha)	ca 48 ha
Vattenareal (ha)	ca 76 ha
Naturvårdsförvaltare	Länsstyrelsen
Län	Blekinge
Kommun	Karlskrona
Lägesbeskrivning	Ca 11 km SÖ om Karlskrona, i Sturkö inner-skärgård ca 1 km Ö om Sturkö kyrka
Sakägare	Privata
Fastigheter	Järkö 1:2, 1:3, 1:4 och samfälld mark
Servitut och nyttjanderätter	-
Samfälligheter	Angöringsplats
Naturtyper	Areal (ha)
Öppna/halvöppna marker Natura 2000	Totalt 48 ha Strandängar vid Östersjön (1630) ca 0,75 ha Torra hedar (4030) ca 4 ha Enbuskmarker (5130) ca 35,5 ha Hällmarkstorräng (8230) ca 1 ha
Övriga	Öppen kultiverad betesmark (6911) ca 3,7 ha Betad skog (6917), utvecklingsmark mot 5130 ca 3 ha
Vatten, marina områden Natura 2000	Totalt 76 ha Vikar och sund (1160) 76 ha
*Prioriterade naturtyper enligt EU:s art- och habitatdirektiv	
Prioriterade bevarandevärden:	
Markslag	Hällmark, hed- och gräsmark, marina mjuk- och hårbottenar
Naturtyper	Enbuskamarker, hedmarker, hällmarker, fuktängar, marina habitat
Strukturer och funktioner	Grova tallar, senvuxna träd, gamla träd, döende och död ved, stenrösen och stengärdesgårdar, klippor, strandmiljöer påverkade av vattenståndsväxlingar
Arter	
Rödlistade arter	Allmän purpurmätare <i>Lythria cruentaria</i> (NT)
Rödlistade och EU-listade arter samt andra ovanliga arter och signalarter som rapporterats från reservatsområdet under senare år. Rödlistekategorier: CR = akut hotad, EN = starkt hotad, VU = sårbar, NT = Nära hotad (Rödlistade arter i Sverige 2010). LC = arter som varit rödlistade men numera räknas som Livskraftiga.	
Kulturmiljöer	Kulturhistoriska lämningar, såsom stenmurar, odlingsrösen, dikessystem, rester av husgrunder.
Friluftsliv	Större sammanhängande område med höga upplevelsevärden, naturupplevelse, kulturhistoria, besöksobjekt, landskapsbild
Övrigt	Forskning/referensområde

2.2 Naturförhållanden

2.2.1 Topografi, berggrund och jordarter

Berggrunden i området består av granit, en prekambrisk bergart som är äldre än 540 miljoner år. Graniten är en svårvittrad bergart som normalt ger upphov till relativt magra jordar. Järkö är kuperad med gott om klipphällar. Största delen av ön utgörs av ”platån” på mellan 5 och 10 m.ö.h. Några bergsknallar höjer sig över platån och högsta punkten som inte är på mer än drygt 10 m.ö.h. finns mitt på den norra delen av ön.

Under kvartärtiden (de senaste två årmiljonerna) har klimatet dominerats av istider med kortare mellanliggande värmeperioder. De lösa avlagringar som idag vilar på urberggrunden är avsatta under eller efter den senaste istiden. Under den aktiva landisen blandades äldre jordlager med krossat berg och avsattes som en osorterad morän vid istidens slutskede. När inlandsisen försvunnit avsattes glacial lera på de djupast belägna bottarna. Genom inverkan av vågor och havsströmmar kalspolades berget mer eller mindre och svallmaterial avlagrades efter hand. Vid svallning av moränen bildades klapper, grus, sand och grovmo som avsattes vid stränderna under de stadier av hav och sjöar som följde.

Jordarten i det aktuella området består till stor del av svallad urbergsmorän. På Järkö finns denna på lägre planare delar längst i norr och nordost samt på öns södra del söder om viken och vid sydostkusten. Till största delen består ön av berg med ett bitvis tunt jordtäckte på högst 0,5 meter. På det låglänta området som sträcker sig tvärs över ön utgörs jordarten av grovsediment i form av svallad sand på ett underlag av sedimentär lera.

2.2.2 Tidigare vattennivåer

För 20 000 år sedan när den senaste nedisning var som störst var så mycket vatten bundet i inlandsisar att havsytan låg ca 120 m lägre än nu. Isens tyngd gjorde att Skandinavien var nedtryckt. När isen smälte steg både havsytan och marken. Detta har orsakat att strandlinjen varierat kraftigt efter den senaste istiden och det område som numera utgör södra Östersjön genomgick flera olika stadier av sjöar och hav med olika höga vattennivåer. Björn E. Berglund och Per Sandgren har i en populärvetenskaplig artikel ”Strandförskjutningen i Blekinge - från istid till nutid” (i *Blekingeboken* Årgång 88, 2010) sammanställt kunskap i ämnet.

I samband med isens avsmältning för ca 14 500 år sedan bildades högsta kustlinjen (HK) i Baltiska issjön, som dämtes upp av isen. HK har uppmätts till 60-65 m.ö.h. i Blekinge, vilket innebär att hela det aktuella området då låg långt under vatten.

Under nästa period kallad Yoldiahavet, för ca 11 000 år sedan, förekom den lägsta vattennivån i Östersjön under postglacial tid (Berglund & Sandgren, 2010). Då var havsytan ca 18 meter lägre än idag, vilket innebär att Järkö liksom närliggande nuvarande skärgårdsöar stack upp som kullar i ett kustnära område. Från Yoldiahavets lågvattenperiod (regression) finns på olika ställen på havsbottarna i Blekinges skärgård källmaterial i form av stubbar och torvlager. Fynd av tallstubbar som vittnar om forntida skogar har gjorts bland annat intill Långören vid Torhamn, på 3 m djup. I de submarina skogarna kan finnas rester efter boplatser från mesolitikum (jägerstenålder). Runt eller i närheten av Järkö har inte gjorts någon marin inventering, därför är det inte känt vad som gömmer sig i dessa grunda bottnar.

Vid övergången till nästa Östersjöstadium, Ancylussjön, skedde en drastisk förändring med en snabb vattenståndshöjning på 25 meter på 200 år och strandnivån låg som högst 6-7 m.ö.h. längs Blekingekusten.

Littorinahavet, ett innanhav med bräckt vatten, har med förbindelse till Västerhavet via de danska sunden nu har existerat i nära 10 000 år. Medelvattennivån har varierat från en meter lägre än idag till ca 8 m.ö.h. för ca 6 500 år sedan. Då har endast de högsta delarna av Järkö varit över vattenytan. Under bronsåldern för ca 3 000 år sedan låg vattennivån på ca 2,5 m över nuvarande och under vikingatiden för 1 000 år sedan låg den bara 1 m högre än idag. På grund av landhöjning efter isens belastning steg landskapet successivt upp ur havet, en process som fortfarande sakta pågår med ca 5 cm på 100 år.

2.2.3 Översiktlig vegetationsbeskrivning

Järkö utgörs huvudsakligen av öppna håll- och gräsmarker omväxlat med enbuskhedar och täta lövdungar. Det är en mosaik av öppna gräsmarker, lövskogsdungar, tallskog, hållmarker, mindre kärr och inte minst enbuskhedar med ljung. Här och var finns täta dungar med björk och asp.

Ön har ett landskap, bestående av öppna håll- och gräsmarker omväxlat med enbuskhedar och täta lövdungar, som formats av lång beteskontinuitet.

På den smalaste delen strax nedom mitten är ön finns ett lägre parti av öppna gräsmarker och strandängar. Stränderna i vikarna kantas här av vass och säv. Innanför denna bård finns mer välbetade partier med lågvuxna växter som salttåg, gulkämpar, spikblad och trift. Den södra delen av ön är kargare än den norra med mer hållmarker och mindre gräs. Där finns även ett område med planterad barrskog. Landskapet ska hållas öppet genom röjning och bete.

2.2.4 Djurliv

Kunskapen om öns insektsliv är bristfällig. Ett 60-tal fjärilsarter har dock noterats på ön, däribland den rödlistade Allmän purpurmätare som är klassad i hotkategorin Nära hotad (NT). Andra exempel på fjärilar är slättergräsfjäril och kamgräsfjäril. Merparten är nattaktiva vecklare, mott, spinnare, mätare och flyn. Öns variationsrika natur bidrar till artrikedomen. Betesdjur skapar öppna, solexponerade ytor med rik växtlighet vilket i sin tur gynnar insektslivet.

Fågellivet på Järkö domineras av småfåglarna i buskmarkerna och är tämligen okänsligt för störning av besökande människor. Under försommaren hörs exempelvis lövsångare, gulsparr, törnsångare, hämpling och grönfink. Sommartid ses gräsand, vigg, ejder och grågås i vikarna. Man kan även få se svärta, som häckar i denna del av skärgården. Uppgift finns om att ormvråk häckar på ön vissa år. Äldre uppgifter finns om en fladdermuskoloni i någon av trädens håligheter.

2.2.5 Marina områden

Till naturreservatet *Järkö* hör även havsmiljön närmast runt ön inom ett område där yttergränsen är belägen i vattnet mellan 75 och 450 meter från land. Det marina området utgör ca 76 av reservatets 124 ha. Det är till stor del relativt opåverkade marina naturmiljöer med rik biologisk mångfald. De marina miljöerna utgörs mest av vegetationsrika mjukbottnar med sand, grus, lera eller gyttja, men även av hårbottnar bestående av stenar, block eller klippor. Området ligger i innerskärgården omgivet av andra större öar och stora grunda vikar och sund och har begränsat inflytande av sötvatten. De marina habitaterna är relativt lite påverkade av kraftiga vågor. Längs stränder inne i vikarna finns vassbälten. Havsbotten utanför Järkö är ganska grund och oftast dyg med mellan 2 och 3 meters djup. Ett lite djupare område på mellan 3 och 4 meter ligger i sundet Killmafjärd väster om Järkö mellan denna och Sturkö. Som mest sträcker sig djupet ner till 4,7 m sydost om ön. Det finns några grund i vattnen närmast Järkö. Havsdjupen runt Järkö visas på kartan i Bilaga 4.

2.3 Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning

2.3.1 Det historiska landskapet

Det är inte känt i vilken utsträckning människor utnyttjat just Järkö under forntiden. Ännu har där inte gjorts någon arkeologisk undersökning. Stenålderns fiskare och jägare kan ha uppehållit sig vid stränderna, liksom under brons- och järnåldern då byarna i kustbygden kombinerade jordbruk med fiske och jakt vid havet. På närliggande öar finns olika typer av fornlämningar, exempelvis vallar efter en fornborg på den lilla ön Borgholm nordost om Järkö.

Närmast konstaterade spärranläggning, uppförd för att blockera eller skydda en farled, är lokaliserad till sundet mellan Västra och Östra Skällön som ligger 2 km norr om Järkö. Anordningen, som är uppförd under vatten, består av pålar av lövträ och är med hjälp av Kol 14-metoden daterad till vikingatid. Blekinges östra skärgård var flitigt utnyttjad under vikingatiden. Järkö låg intill vad som benämns *Västra inseglingsleden*, en vikingatida inseglingsled till Hallarumsviken (Svanberg, 1995). Ön omnämns även i en beskrivning av ortnamn med kopplingar på båda sidor Östersjön och handel däremellan under vikingatid (Andrén, 2007).

Tidigare bestod Järkö av två öar, vilka efter åtminstone de senaste tusen årens landhöjning har varit sammanbundna av ett slätt låglänt område. På medeltiden fanns säsongvis bosättningar i skärgården, dock inget som det hittills hittats spår av på Järkö.

Vad som däremot är klarlagt är att Järkö under århundraden har nyttjats för bete och slåtter, vilket i hög grad ännu präglar natur- och kulturmiljön. Här framträder ett äldre odlingslandskap format av människor. Strandängar nyttjades för slåtter medan djuren betade på ljunghedarna och så småningom anlades små åkrar. Begränsade partier uppodlades under 1800-talet och strukturen av ett odlingslandskap med små inägor och hävdat utmarksbete av främst enbuskmarker finns ännu kvar. Diken och stenrösen vittnar om det forna åkerbruket. Stenmurarna stängde ute betande djur från åker- och ängsmarken. På Järkö fanns så sent som på 1970-talet en jordbruksfastighet som försörjde en hel familj. Därefter har betesdjur förhindrat att markerna vuxit igen.

Järkö tillhör vad som vid en näringsgeografisk indelning kallas *Skärgårdsbygden* och vid indelning i naturgeografiska regioner ligger Järkö i *Blekinges sprickdalsterräng och ekskogsområde* (9).

Ortnamn i historien

Även ortnamn och naturnamn, som exempelvis namn på öar, kan ge ledtrådar vid tolkning av det historiska landskapet. Ett tidigare namn på Järkö var *Görkö*, nämnt av Gedda 1693, ett namn som betyder 'vattensjuk' och måste syfta på öns låglänta delar som senast stigit ur havet. Beteckningar för sund och vikar är vanliga och här finns *Järkö mad*, där efterleden *mad* egentligen är ett urspårat *mar* med betydelsen 'instängd igenväxande vik' (Hallberg, 1990).

Historiskt kartmaterial och källmaterial 1700-1800-tal

Studier av historiska kartor ger tillsammans med skriftligt källmaterial värdefulla uppgifter om bland annat växtlighet och markanvändning. Det historiska kartmaterialet tillåter nedslag i vissa tidsskikt men vad som hänt däremellan är ibland svårt att veta. Markutnyttjandet på Järkö i slutet av 1700-talet och början av 1800-talet visas digitaliserat på kartan i Bilaga 5A.

Den äldsta kartan som använts för *Järkö*, eller *Jerkö* som det då stavades, är en geometrisk avmätning från 1772. Anledningen till dessa avmätningar var oftast ägodelningar. Kartan som omfattar hela ön finns i två versioner, båda detaljrikt och vackert färglagda. Beskrivningen till kartan ger följande detaljerade uppgifter om markförhållandena. Ett låglänt område (A) med ängsmark som sträckte sig över öns smalare mitt kallades *Mellanslätten*. Den var "Sidländ och tuwig sand- och kärmullsblandad, hårdwallsäng på sandgrund, kan taxeras på tunnlandet a 6 stackar". Marken (B) på södra sidan av viken *Järkö mad* kallades *Wästra slätten*. Den var "Högländ och afhällig sandmulls hårdvallsäng på sandgrund" (taxering 4 stackar). Remsor (C) norr och söder om *Mellanslätten* kallades *Mellanslättsbackarna*, en yta intill den östra viken kallad *Östra slätten* samt det flacka området på nordvästra delen av ön som kallades *Norra slätten* beskrevs tillsammans som "Högländ afhällig och nogot grund sandmulls hårdvallsäng på sand och grusgrund" (3 stackar). Förr fanns olika typer av ängsmarker, såväl öppna som trädrika. Ängsmarkerna kunde dels vara olika typer av fuktängar, dels hårdvallsängar som ofta var belägna på moränmark. Med sidländ menas fuktig. Benämningen "afhällig" betyder att den var fri från berghällar.

Betesvallarna (D) beskrivs som "Beteswall af ene- och törnebuskar bevuxen, tjänlig att uppodlas" (1½ stack). På *Mellanslätten* fanns små ytor (E) vid sjö-vikarna som tidvis översvämmades av havsvattnet (1 stack). Slutligen var det alla hållmarker F beskrivna "Ofruktbar mark mäst af berg bestående, med nogra få kärrholer och buskskog imellan, kan ej taxeras", som utgjorde hela 67 av de 90 tunnlanden. Det står förtydligt angående taxering av antal stackar hö per tunnland att de "...ansedda äro til 3 famnars omkrets och en famns högd efter ett dygns sammansjunkning". En famn var ett längdmått använt 1665-1855, och det var lika med 1,781 meter.

På den andra kartan från 1772, är den enda skillnaden att det på östra delen av *Mellanslätten* finns en åkeryta markerad. Nederst på kartan finns en anteckning från 1827 om att det rör sig om skattlagd åker tillkommen efter kartans upprättande, samt att kartan är reviderad för skattläggning 1829. Det finns varken uppgifter om hus eller syns någon bosättning på ön på någon av dessa båda kartor med tillhörande beskrivningar. Det tyder på att Järkö var en ö som inte var bebodd utan först användes för såväl slätter som bete och sedan även för åkerbruk.

1900-talets kartmaterial

På Järkö ägde laga skifte rum så sent som 1906. Nu användes begreppen inrösnings- och avrösningsjord. Till inrösningsjord räknades mark lämpad för åker och äng, även de delar av utmarken som bedömdes lämpliga för nyodling. Markutnyttjandet under tidigt 1900-tal enligt skifteskartan visas digitaliserat på kartan i Bilaga 5B.

No 1 Järkö var en *utsocknesfrälselägenhet* där nu marken delades upp mellan de tre delägarna, varav en var bosatt på ön och de andra på Sturkö, i Ryd respektive Uttorp. Ett hemman kunde ha olika jordenatur, det vill säga ägoförhållanden. *Utsocknesfrälse* betyder att Järkö tidigare löd under ett adelsgods i en annan socken. En *lägenhet* var en avstyckad fastighet som inte var mantalssatt, alltså var det inte en gård. Av karta och beskrivning från denna akt framgår hur fördelningen var av åker, äng och utmarker. Järkö tillhörde då tre fastigheter, som tillsammans med några mindre samfällda områden som utgjordes av lastageplatser, bestod av 5,87 ha åker och 1,66 ha äng. Avrösningsjorden utgjorde 41,5 ha, som till största delen betades. Det förekom ingen egentlig skog.

En jämförelse av laga skifteskartan med ägomätningsskartan uppritad 150 år tidigare visar på en stor förändring i markutnyttjande. Som framgår av kartan i bilaga 4B hade mycket mark odlats upp på tidigare ängsmark, vilken minskat betydligt. Dessutom var ett större område i nordväst uppodlat. Tomtmarken med flertalet byggnader låg norr om *Järkö mad*. På norra delen av ön gick ett par vägar från *Mellanslätten* till lastageplatserna i väst och öst. På kartan finns markerat dikessystem vid åkarna i norr och ett dike över hela *Mellanslätten*. Vissa stenmurar finns utmärkta, som den söder om *Mellanslätten*.

Genom den tuviga gräsmarken på *Mellanslätten* löper ett dike, som fanns markerat på kartan redan 1906 då marken var uppodlad. Vy mot öster.

På skifteskartan redovisas markanvändning såväl före skiftet som efter med den nya indelningen av ägorna. Vid laga skiftet drogs raka gränser tvärs över tidigare markslag vilket här resulterade i att de tre skiftena 1:2, 1:3 respektive 1:4 sträckte sig parallellt över ön från nordväst till söder och alla tre hade exempelvis del i Mellanslätten. Varje fastighet tilldelades en bokstav (A, B och C). Stängsel skulle uppföras i skiftesgränserna. I stenrika trakter som denna anlades oftast stenmurar. Lotten A med tomt och hus var den västra av de tre.

Den gamla ekonomiska kartan från 1915-19, kallad Häradskartan, är en utmärkt källa för historisk markanvändning eftersom den oftast visar landskapet i en tid när odlingsexpansionen nått sitt maximum i utnyttjandet av odlingsbara marker, samtidigt som det småskaliga jordbrukslandskapet ännu existerade med många äldre strukturer välbevarade. På Järkö hade det däremot skett en snabb förändring med tillbakagång av åkermarken under de tio åren sedan laga skiftet. På kartan i Bilaga 5C ses Häradskartan med markutnyttjandet strax före 1920. Endast åkerytorna inom Lotten A fanns kvar och ingen ängsmark. Fastighetsgränserna är desamma som innan och skiftena kallas 1, 2 och 3. Tomtmark och hus syns. Några runda ringar som symbol för lövträd är annars allt.

Uppdelningen av marken i skiften innebar att endast den markägare som bodde på ön fortsatte med åkerbruk. Resten hade redan återgått till att bli betesmark.

Inte alla markhistoriska förändringar går att utläsa av kartorna. På öns norra del, ungefär mitt i och mot öster, finns ett väl utbrett ganska plant område med många odlingsrösen. Marken har stenröjts för att nyttjats som åker och kanske äng. Där kan ha varit lindor eller möjligen lyckor, som var tillfälligt uppodlade åkrar på utmarken. Frågan är bara när det skedde. Marken var inte uppodlat vid laga skiftet 1908, inte heller när Härads-kartan gjordes 1915. Alltså måste det vara äldre! Odlingsspåren kan härröra från någon gång under 1800-talet, en period utan kartmaterial. Idag är området dels öppet, dels trädbevuxet.

Odlingsröse mitt på norra delen av ön som visar att marken stenröjts, men det framgår inte av kartmaterialet under vilken tid här varit åker eller äng.

Tydliga spår av stenbrytning med brottytor och skärv på östra Järkö.

Liksom på många andra platser i skärgården har det brutits sten på Järkö. Spår av stenbrytningen finns på flera ställen. Bland annat syns tydliga brottytor och skärv på en udde med klippor på norra delens sydöstra strand.

Ortofotot från 1940-talet är också en utmärkt källa för markhistorisk tolkning. Det visar ett mosaikartat landskap med hållmarker och buskage samt öppna marker. En jämförelse med det senaste ortofotot från 2011 uppvisar ett landskap ganska likt det för 70 år sedan, men nu är det mer skog framför allt på öns södra del.

Via 1970-talets ekonomiska karta kan man följa landskapets förändring. Två mindre fastigheter hade styckats av från det västra skiftet 1:2. De låg norr om viken Järkö mad och benämns 1:5 och 1:6. Några åkrar fanns inte längre på ön. På södra delen av ön, mest på skifte 1:3 och lite på 1:4, syns trädplanteringar. Åkerbruk och slätter förekom på Järkö fram till 1930-talet. Därefter har ön endast använts för bete. Bofast befolkning fanns på Järkö fram till 1970-talet, därefter var det ett uppehåll och numera är en person permanent bosatt därute.

Järkö har varit skyddat som naturreservat sedan 1975.

En markhistorisk studie av Järkö visar att ön, som under århundraden använts för slätter och bete, haft en mellanperiod då vissa marker odlats. Av kartmaterialet att döma skedde det med början vid skiftet 1700-1800 och med kulmen vid perioden kring skiftet 1800-1900, för att sedan på 1930-talet övergå till bete igen. Det finns även spår av åkrar som inte existerar i kartmaterialet. 1770-talets beskrivning med indelning av markerna passar ganska bra in även idag, med den skillnaden att det är mer igenväxt och även finns skog. Idag ska allt hävdas genom bete.

2.3.2 Nuvarande mark- och vattenanvändning

Hela området ingår i riksintresse både för naturvården och för friluftslivet. Järkö är sedan 2005 ett Natura 2000-område med beteckningen SE0410098 Järkö, enligt habitatdirektivet. Avgränsningen överensstämmer med reservatsgränsen, se kartan i Bilaga 6.

Naturrestatet Järkö ligger inom Biosfärsområdet ”Blekinge arkipelag”. Biosfärområden är modellområden för en hållbar utveckling där det gäller att stödja, bevara och utveckla området så att dess särart bevaras samtidigt som den ekonomiska utvecklingen och möjligheterna till fortlevnad utvecklas.

Inom reservatet består Järkö idag på land av tre fastigheter och fyra små samfällda lastageplatser. Vattenområdet är en egen fastighet. Dessutom ligger norr om Järkö mad, som en enklav i reservatet, två fastigheter med både land- och vattenområde, varav den ena är bebodd. Ågostrukturen har, med undantag av de fastigheter som avsöndrats från 1:2, bestått sedan skiftet. På den ena fastigheten finns bostadshus och på den andra en stuga.

Ön har idag ett lågt betestryck vilket har gjort att markerna successivt har växt igen. Inom stora delar av ön har busk- och trädskiktet tätat under senare år på grund av den minskade hävden och värden knutna till hävdade naturtyper riskerar att på sikt gå förlorade om inte insatser görs. Betesmarkerna är i behov av restaurering. Sommartid är ön ett populärt besöksmål för folk med fritidsbåtar.

2.3.3 Restaurering inom GRACE

Delar av naturbetesmarkerna på Järkö omfattas av projektet GRACE (Grazing and Restoration of Archipelago and Coastal Environments) som medfinansieras av Life-fonden, ett EU-program för att stödja unionens naturvårdspolitik. På grund av för lågt antal betesdjur har ön successivt växt igen och är i behov av restaurering. I restaureringsplanen beskrivs vad som ska göras i naturrestatet för att nå de mål som är uppsatta inom projektet. Syftet är att restaurera de inom området förekommande naturtyperna som ingår i EU:s nätverk av skyddsvärda områden, Natura 2000, så att de kan nå gynnsam bevarandestatus. Inom Life+ projektet planeras röjning och gallring av 20 ha betesmark med efterföljande restaureringsbete, fållindelning och intensifierad hävd. Arbetet kommer att pågå under 2012 t.o.m. 2015.

Igenväxande betesmarker i stort behov av restaurering och efterföljande bete.

2.4 Områdets bevarandevärden

2.4.1 Biologiska bevarandevärden

De geologiska förutsättningarna och markernas mångformighet ger goda förutsättningar för växt- och djurlivet. Naturreservatet *Järkö* består av en ö med omgivande hav i östra Blekinges innerskärgård. På ön finns ett betespräglat kulturlandskap med lång hävdkontinuitet. Här finns en varierad natur med öppna håll- och gräsmarker omväxlat med enbuskshedar med ljung, täta lövdungar och kärr, samt tallplantering och strandängar. De

Karga öppna hållmarker intill ytor bevuxna med en och hagtorn möter här havet i nordost.

Hållmarker insprängda bland hedmarkens hävdformade enar och hagmarksbjörkar i området med naturtypen *enbuskmarker* på norra ön.

marina miljöerna utgörs av såväl mjuk- som hårdbottnar.

Områdets biologiska bevarandevärden är knutna till människans långvariga nyttjande. De biologiska bevarandevärdena på *Järkö* ligger främst på habitatnivå. Betesdjur bidrar till artrikedomen genom att skapa öppna, solexponerade ytor med rik växtlighet vilket i sin tur gynnar insektslivet.

Kartan i Bilaga 7 visar naturtyper enligt Natura 2000 inom naturreservatet. De naturtyper som förekommer är, i terrestra miljöer Natura 2000-typerna *strandängar vid Östersjön* (1630), *torra hedar* (4030), *enbuskmarker* (5130) och *hållmarkstorräng* (8230). *Enbuskmarker* är den dominerande naturtypen. På land finns även områden med som inte är Natura 2000-habitat. Dels är det *öppen kultiverad betesmark* (6911), dels en tallplanteringen som tillhör naturtypen *betad skog* (6917) och klassas som utvecklingsmark mot *enbuskmark* 5130). De marina miljöerna tillhör Natura 2000-typen *vikar och sund* (1160).

Naturreservatet *Järkö* bidrar till att uppfylla miljömålen: "Ett rikt växt- och djurliv" och "Hav i balans samt levande kust och skärgård".

2.4.2 Kulturhistoriska bevarandevärden

Områdets kulturhistoriska värden ligger i dess långa hävdhistorik. Markerna har hävdats genom bete och slåtter under lång tid, samt åkerbruk under begränsad tid. Därefter har de fortsatt att hävdas genom bete. När laga skifte ägde rum 1906 delades ön upp i tre olika fastigheter. Ungefär 6 ha av marken utnyttjades då som åker och strax under 2 ha som äng. Resterande yta betades. Åkerbruket och slåttern förekom på *Järkö* fram till 1930-talet och därefter har ön enbart utnyttjats till bete. Idag finns en fast boende på ön.

Något som än idag minner om ett tidigare mer brukat område är mindre odlingsrösen som går att hitta på den norra delen av ön och diken. Där de forna åkrarna legat i nord-

väst syns ännu ett dikessystem, liksom diket som löper över Mellanslätten. Stenmurar i olika storlekar finns också kvar. På ön finns det spår av stenbrytning på ett flertal ställen.

Områdets nuvarande utseende och struktur beror på hur marken tidigare utnyttjats. Denna koppling till markhistorik är synlig bland annat genom betespräglade flerstammiga träd som vittnar om att de tidigare vuxit i ett öppet beteslandskap. För att kunna utläsa de äldre markstrukturerna i landskapet är det viktigt att exempelvis ruiner och stenmurar i möjligaste mån hålls väl synliga och fria från igenväxningsvegetation. Denna vegetation är vanligtvis viktig för biologisk mångfald i stenmuren Enligt traditionen rensades gårdarna för att behovet av klenvirke till hägnader, byggnadsmaterial och ved var stort.

Den vällagda stenmuren som sträcker sig längs södra sidan av Mellanslätten skiljde åker och äng (t.h.) från betesmarken (t.v.).

2.4.4 Intressen för friluftslivet

Järkö utnyttjas flitigt för friluftsliv. Reservatet med sina enbuskmarker och öppna hållmarker, omväxlat med öppna gräsmarker och strandängar, med närheten till havet och skärgårdsmiljön, inklusive havsmiljön ger jämte de geologiska, biologisk-ekologiska och markhistoriska värdena även ett skönhets- och upplevelsevärde. Allmänheten får möjlighet att njuta av det kustnära landskapet samt ta del av och få förståelse för områdets natur- och kulturhistoria.

Järkö nås större delen av året med båt. Vid öns nordvästra strand finns en väl underhållen brygga. Förutom att bryggan utgör ankoringsplats finns många ställen på klippstränderna som är möjliga att anköra med båt. På flera ställen längs stränderna finns grillplatser.

På Järkö finns gott om stränder med klipphål som kan anköras med båt.

3 Referenser

Litteratur mm

- Berglund, Björn E. & Sandgren, Per. ”Strandhugg: Strandförskjutningen i Blekinge –från istid till nutid”, *Blekingeboken Årgång 88, 2010*. Årsbok för Blekinge Hembygdsförbund och Blekinge museum
- Andrén, Jan Åke. 2007. *Tecken på handel mellan Blekinga eg och andra sidan Östersjön under vikingatid*. ARK 320:6. Institutionen för arkeologi och antikens historia, Lunds universitet.
- Gärdenfors, U. (ed.) 2010. *Rödlistade arter i Sverige 2010 – The 2010 Red List of Swedish Species*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Hallberg, Göran, 1990: *Ortnamn i Blekinge*
- Henriksson, Benny. 1996. *Fjärilsinventering av Torhamns skärgård 1996*
- Svanberg, Fredrik. 1995. *Marina spärranläggningar i östra Blekinge*. Blekinge läns museum

Kartor

- Sturkö socken, Järkö: Geometrisk avmätning 1772, utdrag ur databas hos Lantmäteriet
- Sturkö socken, Järkö: Laga skifte 1907, utdrag ur databas hos Lantmäteriet
- Blekinge läns hushållningssällskap, Karlskrona J112-4-48 och Torhamn J112-4-50, Rikets allmänna kartverk, ekonomiavdelningen, Kartläggning utförd 1918-19, skala 1:20 000 samt utdrag ur databas hos Länsstyrelsen i Blekinge län
- Fotokarta över Sverige, 1940
- Provisoriska översiktliga Berggrundskarta Karlskrona, 1991. SGU serie Ba nr. 44, skala 1:250 000 samt beskrivning till kartan (Kornfält K-A & bergström J)
- Jordartskarta Karlskrona kommun, 1982. Skala 1:50 000, VIAK, Malmökontoret
- Ortofoto 2011, Lantmäteriet

Internet

- Lantmäteriets historiska kartor, 2012: <http://historiskakartor.lantmateriet.se/arken>
- Riksantikvarieämbetets fornlämningsregister, 2012: <http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok>
- Life-projektet, 2012: <http://ec.europa.eu/environment/life/index.htm>.

4 Planerad markanvändning och skötsel

4.1 Generella riktlinjer

Följande riktlinjer gäller för hela landområdet. Landskapet ska hållas öppet genom väl avvägd betesdrift och underhållsröjning. Vid skötseln av trädbestånden ska lövträd gynnas. Öns karaktär av betespräglat kulturlandskap ska bevaras.

För enbuskmarkerna gäller att de ska restaureras genom röjning och ökat betestryck. För öppna marker med strandängar gäller att de kan behöva stängslas separat för få ökat betetryck.

Tillgången på död ved ska vara god med en naturlig variation på kvalitet och olika nedbrytningsstadier. Vid skötselåtgärder ska värdefulla element för faunan och floran sparas såsom grova träd, hålträd, boträd, blommande buskar, stående döda och döende träd, vindfällen eller lågor. Alla skötselåtgärder inom naturreservatet ska utföras vid sådan tid på året och på sådant sätt att skador på vedinsekters fortplantning och på mark minimeras. Kulturlämningar får inte skadas enligt föreskrifterna i lagen (1998:950) om kulturminnen.

Grenar och toppar (så kallat grot) av bok och ek och även klen ek och hassel, kan lämnas kvar i högar på solexponerade platser, företrädesvis i sydvända bryn. Åtgärden gynnar flera ovanliga skalbaggar som länen i sydöstra Sverige har ett stort ansvar för att bevara. Det är viktigt att färskavverkat lövvirke med toppar och grenar, som ligger ute i skogen under vedinsekternas viktigaste flygtid i april-juli, får fortsätta att ligga kvar. Virket tjänstgör som fångstfälla för skalbaggar som attraheras till virket från långa avstånd och däri lägger sina ägg. Olika vedinsekter utnyttjar död ved i olika stadier och dessutom har vissa arter en flerårig livscykel. Därför ska inte grothögar med ved av lövträd som ska flisas lagras i reservatet under sommaren.

Skulle sjukdomar/angrepp bli ett problem inom naturreservatet ska dessa hanteras och bekämpas på lämpligt sätt utifrån rådande kunskapsläge och erfarenheter. Vid bekämpning av sjukdom eller andra typer av angrepp ska största möjliga hänsyn tas till områdets bevarandevärden och försiktighetsprincipen råda.

För de marina områdena gäller generellt att de ska ha en naturlig fri utveckling.

Järköns karaktär av betespräglat kulturlandskap ska restaureras och bevaras. Vy mot nordväst med ljungbevuxen enbuskhet i övergången till öppnare gräsmark.

Död och döende ved i olika former och stadier av nedbrytning är viktigt för den biologiska mångfalden.

4.2 Övergripande bevarandemål

Bevarandemål

Målet med naturreservatet är att bevara dess karaktär av betespräglad kulturlandskap på en ö i Sturkö innerskärgård och att utveckla förekommande naturtyper och livsmiljöer. Området ska generellt vara en gynnsam livsmiljö för dess arter av växter, insekter, kryp-togamer och andra organismer med krav på lång hävdkontinuitet. Reservatet ska vara tillgängligt för allmänheten och ett attraktivt besöksmål.

4.3 Övriga riktlinjer

Träd som fallit eller hotar falla ned över befintliga stigar, stängsel, kulturhistoriska lämningar eller tomtmarker får upparbetas och avlägsnas. Träd som är värdefulla för faunan och floran, exempelvis grova och gamla träd ska dock flyttas och lämnas kvar på lämplig plats i reservatsområdet.

I betesmarkerna får inte gödsling, kalkning och användning av kemiska bekämpningsmedel förekomma. Vinterbete får inte förekomma. Tillskottsutfodring får endast ske i samband med utsläpp och så kallad inmatning.

Olika åtgärder ska även göra området attraktivare för det rörliga friluftslivet. Stigar och vandringsleder ska vara framkomliga. Utmed gångstigar ska trädsiktet regelbundet ses över och döda eller döende träd tas åt sidan om de kan utgöra fara för allmänheten. Träd som fallit eller hotar falla ned över befintliga stigar, stängsel, byggnader, kulturhistoriska lämningar eller tomtmarker får fällas, kapas, flyttas och lämnas kvar på lämplig plats i reservatsområdet. Kan fara undanröjas genom att träden beskärs, ska de inte avverkas. Om möjligt görs högstubbar av träden.

Kulturhistoriska lämningar i form av ruiner, stenmurar och odlingsrösen ska bevaras och åskådliggöras. Detta sker praktiskt genom att de hålls fria från uppväxande sly och buskar, speciellt vedartade växter. Vid vegetationsröjning av stenmur får dock inte åtgärden utföras på ett sätt som hotar biologiska värden knutna till objektet. Stenar som fallit ner från stengården läggs tillbaka. Ny sten får inte läggas på.

Restaurerings- och nyskapande åtgärder

Restaurering av 20 ha enbuskmarker kommer att ske inom GRACE som är ett Life+ projekt. Målsättningen är att återskapa ett välutvecklat utmarksbete på Järkö genom att restaurera 20 ha *enbuskmarker* (5130) till gynnsam bevarandestatus.

Odlingsrösen och lämningar av hus får inte skadas i samband med avverkning och utkörning av virke. Vid röjningar ska röjningsmaterialet inte ligga kvar nära kulturlämningarna. Skötsel sker genom bete under vegetationsperioden och vid behov röjning av sly och buskar. När restaureringen slutförts är målet att god bevarandestatus är nådd i området och att det är möjligt att söka miljöstöd för bete av de områden som tidigare inte omfattats av miljöstöd.

4.4 Indelning i skötselområden

Naturreseptatet består av två skötselområden. Landområdet utgörs av ett enda skötselområde som har delats in i sju delområden med liknande skötsel. Avgränsningen av delområdena framgår av bifogad skötselplanekarta, se Bilaga 8.

Skötselområde 1. Naturbetesmarker

Skötselområde 2. Marina områden

5 Mål och åtgärder för skötselområden

5.1 Skötselområde 1. Naturbetesmarker

Areal: 47,9 ha, varav

delområde 1a: 4 ha öppen hedmark

delområde 1b: 0,6 ha öppen gräsmark

delområde 1c: 3,2 ha öppen gräsmark och strandängar

delområde 1d: 5,8 ha enbuskmark

delområde 1e: 23,5 ha enbuskmark med 19 ha restaureringsmark

delområde 1f: 8 ha enbuskmark med 1 ha restaureringsmark

delområde 1g: 2,8 ha tallplantering, utvecklingsmark mot 5130

Beskrivning

Naturreseptatet *Järkö* utgörs av en ö med kringliggande hav, belägen i Sturkö inner-skärgård ungefär 1 mil sydost om Karlskrona. Här finns ett betespräglat kulturlandskap med lång hävdkontinuitet. Ön har under århundraden nyttjats för bete och slåtter, vilket i hög grad ännu präglar natur- och kulturmiljön. Begränsade partier uppodlades under 1800-talet och strukturen av ett odlingslandskap med små inägor och hävdad utmarksbete av främst enbuskmarker finns ännu kvar.

Markerna varierar mellan hällmarker med enbuskar, strandängar och gräshedar, och en kustremsa med såväl klippor som lite sandstrand med dy. Inom stora delar av ön har busk- och trädskiktet tätat under senare år på grund av minskad hävd och värden knutna till hävdade naturtyper riskerar att på sikt gå förlorade om inte insatser görs.

Inom GRACE-projektet planeras röjning och gallring av betesmarker med efterföljande restaureringsbete och intensifierad hävd. Målsättningen är att återskapa ett välutvecklat utmarksbete på Järkö genom att restaurera 20 ha *enbuskmarker* (5130) till gynnsam bevarandestatus.

Delområde 1a: Öppen hedmark

Delområdet utgör den nordligaste delen av ön med naturtypen *torra hedar*. Det är mestadels torra öppna marker på tidigare inägomark på Norra slätten. Marken ligger på en svag nordsluttning och fortsätter på det lägre och planare området utmed norra delen av ön. Stora delar av området har förr

Det plana området med öppen gräshed i nordväst, som historiskt varit ängsmark och även åker, ska fortsätta att hävdas som betesmark.

varit åkermark, som var uppodlad före genomförandet av laga skifte. Marken är fortfarande öppen men utgörs numera av gräshed, använd som betesmark. Områden som tidigare varit åkermark går att urskilja. Spår finns av ett synligt dikessystem i form av öppna diken. Några låga odlingsrösen finns, bland annat ett utbrett lågt röse med gott om mindre sten, beläget mellan två åkersystem (vångar/gården).

Denna hed har hävdpräglad vegetation med arter som ljung, blåbär, gökärt, kruståtel, rödven och väggmossa. I fältskiktet växer även ljung och stagg samt vecketåg i lite fuktigare delar. Enstaka träd och buskar förekommer. Trädsiktet i delområdet domineras av björk med inslag av gran, rönn, ek, apel, oxel och säl. Busksiktet består av en, slån, hagtorn och nypon. I de igenväxande hagmarkerna är marken tuvig med långt fjolårsgräs och gammal vedartad ljung. Enen har börjat vandra in i området och bildar täta snår. Där växer också mycket björksly.

Delområde 1b: Öppen gräsmark

Söder om viken Järkö mad, i en svagt sluttande svacka närmast intill viken, finns ett litet område med tidigare åkermark som inramas av en stenmur på tre sidor. Där är nu öppen gräsmark, sluttande ner mot vattnet. Ytan är inte Natura 2000-habitat utan räknas som naturtypen *kultiverad betesmark*. En stenkant utgör avgränsning mot strandängen, där yttersta delen av området är fuktigt eller sankt. En albård och buskar växer längs stenkanten. Den gamla åkern omges av artrik träd- och buskvegetation. I trädsiktet växer säl, klippal, asp, oxel och vildapel. Busksiktet domineras av slån, hagtorn och en. En remsa längs stranden utgörs av *strandängar*.

Delområde 1c: Öppen gräsmark och strandängar

Delområdet utgörs av Mellanslätts låglänta öppna marker som är belägna mellan Järkö mad på västra sidan och en annan vik på östra sidan. Markerna som likt en midja delar ön i en större nordlig och en mindre sydlig del, har en gång varit havsbotten när Järkö bestod av två öar. I historisk tid har området brukats som åkermark. Den tidigare öppna betesmarken är stadd i igenväxning på grund av för lågt betestryck. Djuren väljer att inte beta där om det är blött.

Låglänta öppna gräsmarker och strandängar delar ön i en nordlig och en sydlig del. Betesmark med lång hävdkontinuitet i behov av ökat betestryck.

Ytan är inte Natura 2000-habitat utan räknas som naturtypen *kultiverad betesmark*. Det finns väl samlade insprängda snår av slån, hagtorn och nypon i kanterna. Trädsiktet består av ett fåtal aplar och vid kanterna växer det enstaka björk, al och rönn. Ett tätare alparti står i den nordvästra hörnan. En prydlig stenmur sträcker sig längs den södra sidan. Det finns spår efter husruiner i gränsen mot delområde 1e i norr. Det finns en stenmur även utmed delområdets norra sida. Genom området löper en stenmur i nord-sydlig riktning längs en fastighetsgräns som tillkom vid laga skifte.

Gränsande till havet inne i de båda vikarna finns små ytor med *strandängar* på mark som är än mer fuktig och översvämmas tidvis. Havsstrandängen ska vara öppen och fri från igenväxningsvegetation. Där växer en typisk artrik och hävdgynnad havsstrandängsflora, med arter som havssälting, salttåg,

dvärgarun och gåsört. Vegetationen påverkas av vattenståndsväxlingar. För att ha gynnsam bevarandestatus måste naturtypen hävdas genom bete eller slåtter. Betande fåglar kan ibland hålla nere vegetationen.

Delområde 1d: Enbuskmark i sydväst

Delområdet som utgörs av öns sydvästra del har även tidigare utnyttjats som betesmark. Det består av en mosaik av bergimpediment och gräsytor, med särskilt bra bete i strandzonen. Trädsiktet som är mycket sparsamt består av enstaka sälg, rönn samt någon mindre björk. Busksiktet domineras av en i stora bestånd, samt ett fåtal hagtorns- och nyponbuskar. Igenväxning har skett med björk och marken är tuvig.

Ett mosaikartat landskap där ljung och hållmarker omväxlar med enbuskar och lövträd, som här en ek tillsammans med enbuskage i östra delen av delområde 1e.

Delområde 1e: Enbuskmark i norr, restaureringsmark

Delområdet som utgör den större delen av den nordliga delen av ön, tillhör naturtypen *enbuskmarker* och består till största delen av betesmarker som ska restaureras inom GRACE, se kartan i Bilaga 9. Historiskt sett har de använts som betesmark, förutom tidvis uppodlade ytor.

Trädsiktet domineras av björk med inslag av asp, al, rönn och apel. Bland annat finns karaktäristiska hagmarksbjörkar, äldre knotiga björkar som växer öppet i de norra delarna samt grupper med stora björkar. I nordost finns bestånd med ask eller poppel. Grov al växer främst där det är ett vattenstråk med källflöde. Någon ek förekommer i den östra delen. Busksiktet är väl slutet och består av en, hagtorn och nypon. Där finns både gamla hävdformade enar och enar i tätare buskage.

Öster om de grova alarna, inte långt från nordöstra stranden, förekommer rikligt med vildkaprifol som växer på al och björk bland annat. Dessa näringsfattiga hedmarker är torra till friska och innehåller hävdgynnade arter. Fältsiktet varierar i övrigt mellan gräs- och ljungmark, rikare områden med blåbärsris, vitsippor med flera örter och magrare med mest mossor och lavar. Det växer stora bestånd med örnbräken i

Området med odlingsrösen är utbrett i norra delen av 1e, här intill albeståndet i nordost.

Vildkaprifol växer i riklig mängd på björkar och andra lövträd i nordöstra delen av 1e.

gläntor. Det förekommer en mosaik av hållmarker, buskage och täta skogspartier. I den östra delen av delområdet är buskskiktet glest. Södra delen utgör en mosaik av hållmarker, där det även växer ek och här kännetecknas området av tätare buskvegetation. I svackor mellan klipporna finns fuktigare områden. Död och döende ved finns i riklig mängd på vissa ställen.

I delområdets nordöstligaste del finns bergimpediment och en mosaik av hållmark och enbuskmark. På högre liggande plana områden förekommer naturtypen *hållmarkstor-räng* med torkresistenta arter av kärlväxter, lavar och mossor. Jordtäcket är tunt och förekommer fläckvis medan buskskikt i stort sett saknas. På den här typen av hållmarker förekommer periodvis en näringsberikad översilning av vatten från gräsmarksytor. I kombination med bland annat fågelspillning ger det en artrik och svagt kalkgynnad växtlighet med gräs, fetblads- och nejlikväxter.

På ett väl utbrett ganska plant område finns flertalet odlingsrösen. Dels är det öppet, dels trädbevuxet. Marken har någon gång nyttjats som åker och möjligen äng. Under vilken tidsperiod går däremot inte att utläsa av kartmaterialet. Marken var inte uppodlat vid laga skiftet 1908, inte heller på *Häradskartan 1915*. Alltså måste det vara äldre! I övrigt har området en historik som betesmark.

I den gamla skötselplanen från 1975 finns uppgifter om att det inom delområdet ska finnas en fladdermuskoloni i håligheter i träden. Uppgiften är inte kontrollerad på senare tid.

Vid strandkanten i områdets sydvästra del finns en brygga. I närheten av bryggan finns en fälla som används vid fårfångsten på hösten. Ett plåtskjul som tidigare använts vid djurhållningen finns i närheten. I nordost ligger en liten sandstrand som är lämplig för bad. Kusten inom delområdet, på öns östra sida, består annars mestadels av klippor och hållar. På en udde med klippor i sydost finns ett gammalt stenbrott med synliga brottytor och skärv. Grillplatser finns på ett par ställen invid de klippiga stränderna och nära sandstranden finns ett dass.

Delområde 1f: Enbuskmark i sydost, restaureringsmark

Delområdet utgör den sydöstra delen av ön, söder om de fuktiga markerna i delområde 1c. Även detta delområde består av igenväxande enbuskmarker och delar av det ska restaureras inom GRACE. Detta är det ett hållmarks- och mosaiklandskap bestående av enbuskmarker med mycket impediment av hållmarker. Den södra delen av ön är kargare än den norra med mer hållmarker och mindre gräs. Området domineras av enbuskar och bland dem växer enstaka robuskar. Trädsiktet utgörs till stor del av tallar och så ekar, som i stort sett är de enda lövträden. Det förekommer bestånd med såväl äldre gran som ung lärk och frösådd tall. Delområdets västra del har varit planterad med gran som avvecklats i omgångar. I nordöstra delen finns spår av stentäkt. En grillplats finns uppe på klippan i sydost.

Delområde 1g: Tallplantering

Delområdet som tidigare använts som betesmark planterades på 1950-talet med i huvudsak barrträd. Det övervägande trädslaget är tall, men även ytor med gran, lärk och ek finns planterade inom området. I den östra kanten växer ekar som står trångt. I nordöstra delen finns det spår av stentäkt. Fläckvisa bergimpediment förekommer. Delområdet med tallplanteringen tillhör som naturtyp *betad skog* (6917) och klassas som utvecklingsmark mot naturtypen *enbuskmark* (5130).

Bevarandemål för naturbetesmarkerna

För markerna som ingår i GRACE är målsättningen att återskapa ett välutvecklat utmarksbete på Järkö genom att restaurera 20 ha *enbuskmarker* (5130) till gynnsam bevarandestatus. Arealen *enbuskmarker* (5130) ska öka.

Skötselområdet ska bestå av hagmarker med öppna hed- och gräsmarker omväxlat med trädsolitärer, busk- och hällmarker med dungar och spridda buskage med ett fleråldrigt träd- och buskskikt. Vid skötseln av trädbestånden ska lövträd gynnas. Vissa lövskogs-partier kan lämnas orörda och får utvecklas mot naturskog.

Vid röjningar bör buskar och träd gruppställas för att ge skydd åt faunan. Stabila bryn mot havet och öppna betesområden ska bevaras. Brynzoner med blommande träd och buskar ska gynnas. Gräsmarken ska vara starkt präglad av bete. Hela skötselområdet betas.

Död ved i olika former ska förekomma inom hela området. Kulturmiljöer med synliga åkerstrukturer och diken ska framhåvas.

Delområde 1a, b och c ska utgöra en hävdad, öppen betesmark med en artrik gräsmarksvegetation, enstaka solitära lövträd samt träd, enbuskar och andra buskage i mindre sammanhållna grupper och med artrika brynmiljöer. Ingen igenväxning får ske och ansamlingen av förna ska vara minimal. Strukturerna kring tidigare åkermark bevaras. 1a ska ha inslag av en betad ljunghed med väl nedbetad ljunghed. Inom delområde 1b bibehålls albården respektive träd- och buskvegetationen längs kanterna och kulturmiljön framhåvs. Strandängarna i 1b och 1c ska vara fria från träd och buskar, undantaget i brynzoner. De vassbälten som finns utanför den hävdade zonen får utvecklas fritt.

Delområde 1d ska utgöras av halvöppna hävdade enbuskmarker på en ljunghed med väl nedbetad ljunghed med enstaka enar, andra buskar och lövträd i väl avgränsade klungor.

Inom delområde 1e och 1f ska ett välutvecklat utmarksbete återskapas, genom att 20 ha *enbuskmarker* (5130) restaureras till gynnsam bevarandestatus. Restaureringsmålet är en öppen hagmark med buskar och karaktäristiska hagmarksträd. Betesmarken ska utgöra en mosaik av öppna ytor med gräs- och ljunghed omväxlat med hällmarker, avgränsade buskage, solitära hagmarksträd, spridda träddungar samt tätare lövskogsområden.

Inom 1e ska finnas grupper av en, liksom apel och rönn. Hagmarksbjörkarna ska finnas kvar och tillväxten säkerställas.

Målet med restaureringen är en öppen hagmark med buskar och karaktäristiska hagmarksträd.

Det äldre albeståndet i nordöstra delen av 1e får utvecklas utan skogliga åtgärder.

Vissa skogsområden inom 1e sparas, speciellt äldre albestånd och delar där vildkaprifolien är utbredd. Tall, gran och poppel ska inte förekomma. Endast barrföryngring av en får förekomma.

Inom delområde 1f ska ekar gynnas och få möjlighet att utvecklas till vidkroniga hagmarksträd. Inom 1f och g ska gran, lärk och tall inte förekomma. Även delområde 1g ska på sikt kunna utvecklas mot 5130.

Skötselåtgärder

- Årlig beteshävd.
- Stängsling sker vid behov. Betetrycket kan styras med hjälp av fållindelning och intensifieras eller minskas efter behov.
- Det förekommer ingen tillskottsutfodring av betesdjur och sker inget vinterbete.
- Gallring i träd- och buskskikt för att uppnå bevarandemålen.
- Røjning av lövsly och igenväxningsvegetation.
- Vid röjningsåtgärder forslas kvarvarande ris bort från den öppna betesmarken. Riset kan brännas väl samlat på okänsliga platser.
- Andelen död ved i form av hålträd, högstubbar, lågor och grenar i olika dimensioner och nedbrytningsstadier bevaras eller ökas. Död ved skapas framför allt i en naturlig process.
- Eventuella främmande trädslag och gran tas bort.

För delområde 1a dessutom:

- Eventuell möjlig åtgärd: bränna ljung.

För delområde 1b dessutom:

- Träd som kan skada stenmuren avverkas.

För delområde 1c dessutom:

- Delområdet stängslas som en fålla för att styra betetrycket.

För delområde 1e dessutom:

- Gamla björkar sparas och tillväxten säkras.
- Aspar/popplar kan tas bort.
- Røjning av örnbräken.
- Områden där vildkaprifol förekommer lämnas orörda.
- Gamla och ihåliga träd lämnas orörda.
- Naturlig succession i albeståndet.

För delområde 1f dessutom:

- Befintlig ek och andra lövträd gynnas vid gallring.
- Friställning av ekar så de kan utvecklas till vidkroniga träd.

För delområde 1f och g dessutom:

- Successiv avverkning av gran och lärk.
- Røjning av ung tall och gran.
- Planterad äldre tall avvecklas på längre sikt genom gallring.

5.2 Skötselområde 2. Marina områden

Areal: 76,4 ha

Beskrivning

De marina miljöerna som omger Järkö och ingår i reservatet utgörs av Natura 2000-typen *vikar och sund*. Området ligger i innerskärgården och omgärdat av öar och stora grunda vikar och sund med begränsat inflytande av sötvatten. Habitaterna är relativt lite påverkade av kraftiga vågor. Det finns såväl mjuk- som hårbottenar med olika typer av sediment och substrat. Djupet går ner till 4,7 meter som mest.

Bevarandemål

De marina ekosystemen ska utvecklas genom naturlig dynamik och ha god ekologisk status.

Skötselåtgärder

-

6 Friluftsliv och turism

6.1 Beskrivning

Järkö är viktig för det rörliga friluftslivet. Inte minst är de fina hållmarkerna populära för båtburna badgäster. Besökare bjuds här på en omväxlande skärgårdsmiljö, i ett betespräglat kulturlandskap med lång hävdkontinuitet.

Tillgänglighet

Järkö nås större delen av året med båt. Vid öns nordvästra strand finns en väl underhållen brygga. Förutom att bryggan utgör anläggningsplats finns det många ställen på klippstränderna som är möjliga att angöra med båt. Badmöjligheter finns dels vid sandstranden i nordost och dels klipporna i sydost, båda populära badställen.

Det är möjligt att ordna en markerad vandringsled som kan leda besökare runt på ön. På de ställen där vandringsleden korsar stängsel för betesdjur inom reservatet ska finnas stängselgenomgångar. I Bilaga 10 som visar anordningar för friluftslivet finns brygga, informationsskyltar, grillplatser och toaletter markerade.

En av öns grillplatser på en klipphäll i nordost. Intill finns en liten populär badvik med sandstrand.

Information och anordningar

Informationstavlor om reservatet ska finnas på lämpliga platser, såsom vid bryggan i nordväst, badplatsen i nordost och vid klipporna i sydost. Iordningställda grillplatser finns på ett flertal ställen längs stränderna och soptunnor i anslutning till några av dessa. På den populära platsen invid stenbrottet ska göras ytterligare en grillplats. Toaletter ska finnas på två ställen på ön, i nordväst och nordost. De gamla utedassen kan komma att ersättas av mulltoaletter.

6.2 Övergripande mål

Områdets natur ska kunna upplevas utan att reservatets biologiska värden påverkas negativt. Målet för friluftslivet inom naturreservatet *Järkö* är att göra området tillgängligt och attraktivt för besökare. Området bibehålls som ett attraktivt besöksmål där besökare dels får möjlighet att lära sig mer om områdets naturvärden kopplat till dess geovetenskapliga och kulturhistoriska utveckling, dels kan erbjudas möjlighet till rekreation genom att vistas i ett naturskönt landskap. Skötselåtgärderna för att tillgodose syftet att för friluftslivet bevara en attraktiv del av Sturkö innerskärgård, koncentreras till bryggor och rastplatser. I övrigt bevaras öns öppna karaktär genom röjning och bete.

Bevarandemål

Befintlig brygga inom reservatet ska underhållas. Väl underhållna informationstavlor med beskrivning av reservatet ska finnas på lämpliga platser. Ca 3 km väl markerade strövstigar ska leda besökare runt på ön. Ett flertal iordningställda grillplatser ska finnas. Stängselgenomgångar ska finnas där vandringsleden korsar stängsel. Anordningar för friluftslivet utformas på ett sätt som minskar risken för förstörelse eller oönskat slitage på reservatets natur- och kulturmiljövärden.

Underhållsåtgärder

- Regelbunden översyn och underhåll av bryggor, informationsskyltar, grillplatser, toaletter, vandringsleder mm.
- Tömning av toaletter görs så ofta som besöksfrekvensen kräver.

7 Utmärkning av reservatsgräns

Utmärkning av reservatets gräns ska utföras av naturvårdsförvaltaren enligt svensk standard SIS 031522 och enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

8 Bränder och brandbekämpning

Brand anses i huvudsak vara negativt för de befintliga värdena i reservatet.

Bränder inom naturreservatet ska släckas enligt gällande lagar. Släckningsarbete sker med försiktighet, om möjligt i samråd med reservatsförvaltaren så att naturvärdena, till exempel äldre lövträd och tallar, inte skadas.

Tydliggörande av ansvarsfördelning vid uppkomst av spontan brand inom naturreservatet

En okontrollerad brand inom reservatet utgör ett hot mot värden i och utanför reservatets gränser. Om en okontrollerad brand uppstår är släckningen av branden Räddningstjänstens ansvar. Släckningsarbetet bör ske med försiktighet. För att undvika skador på naturvärdena och, om möjligt, ta tillvara brandens positiva effekter, bör reservatsförvaltaren på Länsstyrelsen kontaktas i så tidigt skede som möjligt för samråd. Exempelvis kan skador på naturvärden uppstå genom hårdspolning vid rötter och på stammar på äldre träd och döda träd. Körskadorna är ett annat exempel på skador som kan uppstå och som så långt möjligt bör undvikas.

När branden anses vara släckt eller utan uppenbar risk att sprida sig överlämnas ansvaret för eftersläckning och bevakning till markägaren. Eftersläckning bör så långt möjligt ske så att naturvärden gynnas och inte skadas (se nedan) och markägaren bör samråda med reservatsförvaltaren. Efter överenskommelse kan förvaltaren även fungera som ombud för markägaren.

Om skyddet av områdets naturvärden medför ett efterbevaknings- och eftersläckningsarbete med kostnader som överstiger vad som kan förväntas av markägaren, tar förvaltaren över det ekonomiska ansvaret för branden.

Eftersläckning

Eftersläckning bör utföras så att naturvärden gynnas och inte skadas. I första läget koncentreras lämpligen eftersläckningen till skyddszoner i brännans ytterkanter. Skyddszonernas bredd bedöms från fall till fall beroende på risken för spridning till omgivningen. Vid en uppenbar risk bör skyddszonens bredd vara minst en trädlängd. Inom skyddszonen släcks alla glödbränder. Brinnande/glödande mindre träd och grenar kastas om möjligt in innanför skyddszonen. Glödbränder släcks lämpligen genom inblandning av mineraljord och/eller vattenbegjutning.

När brännans skyddszoner har säkrats tas ställning till om och när hela brännan ska släckas. För flera av de brandberoende/-gynnade arterna är glödbränder mycket viktiga. Glödbränder kan i vissa fall pågå under mycket lång tid och ge upphov till rökutveckling. Så länge skyddszonerna är säkra utgör de dock ingen risk för spridning och om möjligt kan det vara lämpligt att låta glödbränder få brinna ut av sig själva eller åtminstone inte släckas omedelbart.

Åtgärd efter brand

Framtida skötselåtgärder utreds för varje enskilt område som påverkats av branden. Vid behov ändras skötselplanen genom beslut av Länsstyrelsen.

9 Jakt och fiske

Rätten till jakt och fiske inom reservatet regleras inte i reservatsföreskrifterna.

10 Tillsyn, dokumentation och uppföljning

Tillsyn ska ske genom Naturvårdsförvaltningens försorg.

10.1 Tillsyn över föreskrifter

Länsstyrelsen ansvarar för tillsyn av föreskrifter.

10.2 Uppföljning av bevarandemål

Uppföljning kommer att ske enligt en särskilt fastställd uppföljningsplan.

10.3 Dokumentation av skötselåtgärder

Ansvarig förvaltare dokumenterar utförda skötselåtgärder (kopplat till SkötselDOS när systemet är i drift).

11 Kostnader och finansiering

Naturvårdsförvaltaren bekostar åtgärder enligt skötselplanen.

12 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Tabell 2. Planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Var	Vems ansvar	Prioritet*	När
Hävd genom betesdrift	Hela skötselområde 1	Naturvårds- förvaltaren /arrendatorn	1	Årligen
Stängseluppsättning	Skötselområde 1	Naturvårds- förvaltaren	1	Enligt restaure- ringsplan inom GRACE
Restaurerings- och nyskapande åtgärder: röjning	Delområde 1e och f	Naturvårds- förvaltaren	1	Enligt restaure- ringsplan inom GRACE
Friställning av ekar	Delområde 1f	Naturvårds- förvaltaren	1	Enligt restaure- ringsplan inom GRACE
Avverkning/röjning av gran, lärk, tall	Delområde 1f	Naturvårds- förvaltaren	1	Enligt restaure- ringsplan inom GRACE
Restaurerings- och nyskapande åtgärder: röjning	Delområde 1a, b, c, och d	Naturvårds- förvaltaren	1	Snarast möjligt
Röjning i träd- och buskskikt	Hela skötselområde 1	Naturvårds- förvaltaren	2	Vid behov
Röjning av igenväx- ningsvegetation	Hela skötselområde 1	Naturvårds- förvaltaren /arrendatorn	1	Successivt
Successiv avverkning av gran och lärk. Röj- ning av ung tall och gran. Planterad äldre tall avvecklas på längre sikt genom gallring.	Delområde 1g	Naturvårds- förvaltaren	2	Successivt
Röjning och skötsel av kulturmiljöer	Delområde 1a, b, c och e	Naturvårds- förvaltaren	2	Vart 5:e år
Informationstavlor	Se bilaga 10	Naturvårds- förvaltaren	1	Inom 1 år /årlig översyn
Anläggningar för fri- luftslivet	Se bilaga 10	Naturvårds- förvaltaren	1	Årlig översyn
Markera och under- hålla vandringsled och stigar	Inom skötselområde 1	Naturvårds- förvaltaren	2	Snarast möjligt /årlig översyn
Dokumentation av skötselåtgärder	Hela naturreservatet	Naturvårds- förvaltaren	1	Efter utförda åtgärder
Uppföljning av beva- randemål	Hela naturreservatet	Länsstyrelsen	1	Enligt särskilt fastställd upp- följningsplan

*Prioritet 1 till 3, varav 1 är högst

Naturreseptatet Järkö i Karlskrona kommun bildades 1975 i syfte att för friluftslivet och den kulturellt-vetenskapliga naturvården bevara en attraktiv del av Sturkö innerskärgrård.

Reservatets skötsel syftar till att bevara biologisk mångfald i såväl marina miljöer som på land, med olika naturtyper och värdefulla livsmiljöer inklusive karaktäristiska växt- och djursamhällen, rödlistade och andra ovanliga arter.

Viktigt är också att området biologisk-ekologiska och kulturhistoriska värden bevaras och utvecklas samt att allmänhetens möjlighet till rörligt friluftsliv tillgodoses.

En del i Länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda naturreseptat och upprätta skötselplaner för områden med naturtyper som är viktiga för många arters långsiktiga överlevnad. Dessa naturtyper blir allt sällsyntare i det rationellt brukade landskapet.

Skötselplanen innehåller syftet med reservatet, en beskrivning av naturförhållanden och markhistoria samt planerad markanvändning, mål och skötselåtgärder för området. Den innehåller även information om friluftsliv och turism.

LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN
Planeringsavdelningen

BESLUT

1975-06-24

11.121-1950-72

10 02 29

1 (5)

[7]

Bildande av naturreservat på Järkö, Sturkö socken, Karlskrona kommun

Beskrivning av reservatet

<u>Reservatets benämning:</u>	Järkö
<u>Kommun:</u>	Karlskrona
<u>Socken:</u>	Sturkö
<u>Fastigheter:</u>	Järkö 1:2, 1:3 och 1:4 jämte samfällda markområden
<u>Läge:</u>	Ek karta 3F3i Sturkö och 3F3j Hästholmen. Reservatet är beläget i Sturkö innerskärgård, ca 2 km öster om Sturkö kyrka. Det omfattar huvudparten av ön Järkö med tillhörande vattenområde. Reservatet är avgränsat med heldragen linje på en till detta beslut fogad karta.
<u>Areal:</u>	123 ha, varav 46 ha landareal
<u>Markägare:</u>	Enskilda
<u>Förvaltare:</u>	Skogsvårdsstyrelsen i samråd med markägarna
<u>Naturförhållanden:</u>	Vegetationen på Järkö består av enbuskedar, ängsmarker och lövskogsdungar. I södra delen av ön finns ett område med planterad barrskog. Till följd av betningen på ön är landskapet till stor del öppet och tilltalande. Järkö är livligt frekventerad av det båtburna friluftslivet.

1975-06-24

11.121-1950-72

Grund för beslutet
=====

Överenskommelse har träffats med markägarna angående en reservatsbildning. Statens naturvårdsverk och Karlskrona kommun har tillstyrkt, att naturreservat bildas av området.

Reservatets syfte är att för det båtburna friluftslivet och den kulturellt-vetenskapliga naturvården bevara en attraktiv del av Sturkö innerskärgård.

Med stöd av 7 § naturvårdslagen förklarar länsstyrelsen det på bifogade karta angivna området som naturreservat och beslutar att följande föreskrifter skall gälla för reservatet.

Reservatsföreskrifter
=====

1 Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen angående inskränkningar i markägarnas rätt att förfoga över reservatet

Uttöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla

att spränga, schakta, gräva eller bedriva täkt i någon form

att anordna upplag annat än som tillfälligt behövs för områdets skötsel

att utföra fyllning

att riva stenmurar

att uppföra byggnad i annat fall än som anges i det följande

att utföra skogskultur

att utföra röjning eller avverkning annat än i överensstämmelse med av länsstyrelsen godkänd skötsel- och dispositionsplan.

Utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet

att främra luftledning

att anlägga båtbygga

att använda kemiska bekämpningsmedel.

För utförande av vetenskapliga studier inom området må efter medgivande av länsstyrelsen tillfällig, mindre byggnad uppföras.

Ovanstående bestämmelser skall dock inte utgöra hinder för reservatets ändamålsenliga nyttjande och skötsel enligt av länsstyrelsen fastställd skötsel- och dispositionsplan.

1975-06-24

11.121-1950-72

2 Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen angående mark-
ägares skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla, att förvaltaren av reservatet vidtar vårdåtgärder, såsom röjning, gallring, slåtter m m, samtutför anordningar för friluftslivet, såsom anordnande av båtbyggkor, uppförande av mindre toalettbyggnader, iordningställande av rastplatser m m.

3 Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad
allmänheten har att iaktta inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud enligt andra lagar och författningar skall förbud gälla

att förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning

att skada växande träd och buskar eller vegetationen i
övrigt genom att gräva upp växter

att störa djurlivet

att släppa hund, katt eller andra djur fria inom området

att uppgöra eld annat än på härför avsedda platser

att på störande sätt utnyttja radio, gramfon, bandspelare
eller dylikt

att varaktigt tälta eller uppställa husvagn

4 Bestämmelser enligt 8 § naturvårdskungörelsen om vård
och förvaltning

Syftet med vården och förvaltningen

Syftet med vården av reservatet skall vara att genom olika åtgärder göra området attraktivt för det rörliga friluftslivet och bevara dess karaktär av betespräglad kulturlandskap. Landskapet skall i görligaste mån hållas öppet genom väl avvägd betning med får eller nötkreatur. Vid skötseln av trädbestånden skall lövträden gynnas.

Skötsel- och dispositionsplan

Reservatet skall skötas enligt anvisningar i skötsel- och dispositionsplan. Förslag till sådan plan skall upprättas genom förvaltarens försorg och underställas länsstyrelsen för fastställelse.

Reservatet skall utmärkas enligt av statens naturvårdsverk utfärdade anvisningar.

1975-06-24

11.121-1950-72

Förvaltare

Reservatet skall i naturvårdshänseende förvaltas av skogsvårdsstyrelsen i samråd med markägarna.

Samråd

Samråd skall vid förvaltningen fortlöpande ske med berörda myndigheter.

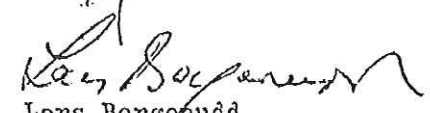
Länsstyrelsens förordnanden enligt 11 och 19 §§ naturvårdslagen upphör i den mån de berör reservatet att gälla när detta beslut vunnit laga kraft.

Besvär över detta beslut kan anföras genom skrivelse till regeringen. Skrivelsen skall tillställas jordbruksdepartementet och ha inkommit dit inom tre veckor från den dag meddelande om beslutet senast varit infört i tidning i orten.

Klaganden skall i besvärsskrivelsen tydligt ange länsstyrelsens beslut eller foga beslutet till skrivelsen. Vidare bör klaganden meddela sin fullständiga adress.

Vid den slutliga handläggningen av detta ärende har länsstyrelsens styrelse fattat beslut. I beslutet har deltagit landshövdingen Camilla Odhnoff, ledamöterna Bertil Axler, Gunnar Boström, Claes Elmstedt, Nils Fridolfsson, Curt Johansson, Helge Karlsson, Gunnar Lundström samt suppleanterna Gunnar Albinsson och Bertil Danås. Vid handläggningen har även deltagit länsrådet Jan-Erik Stenius, förste länsassessorn Åke Eklöf, länsarkitekten Harald de Shærengrad, t f överlantmätaren Hilding Sagard och byrådirektören Lars Bergenudd, den sistnämnde föredragande.

Camilla Odhnoff

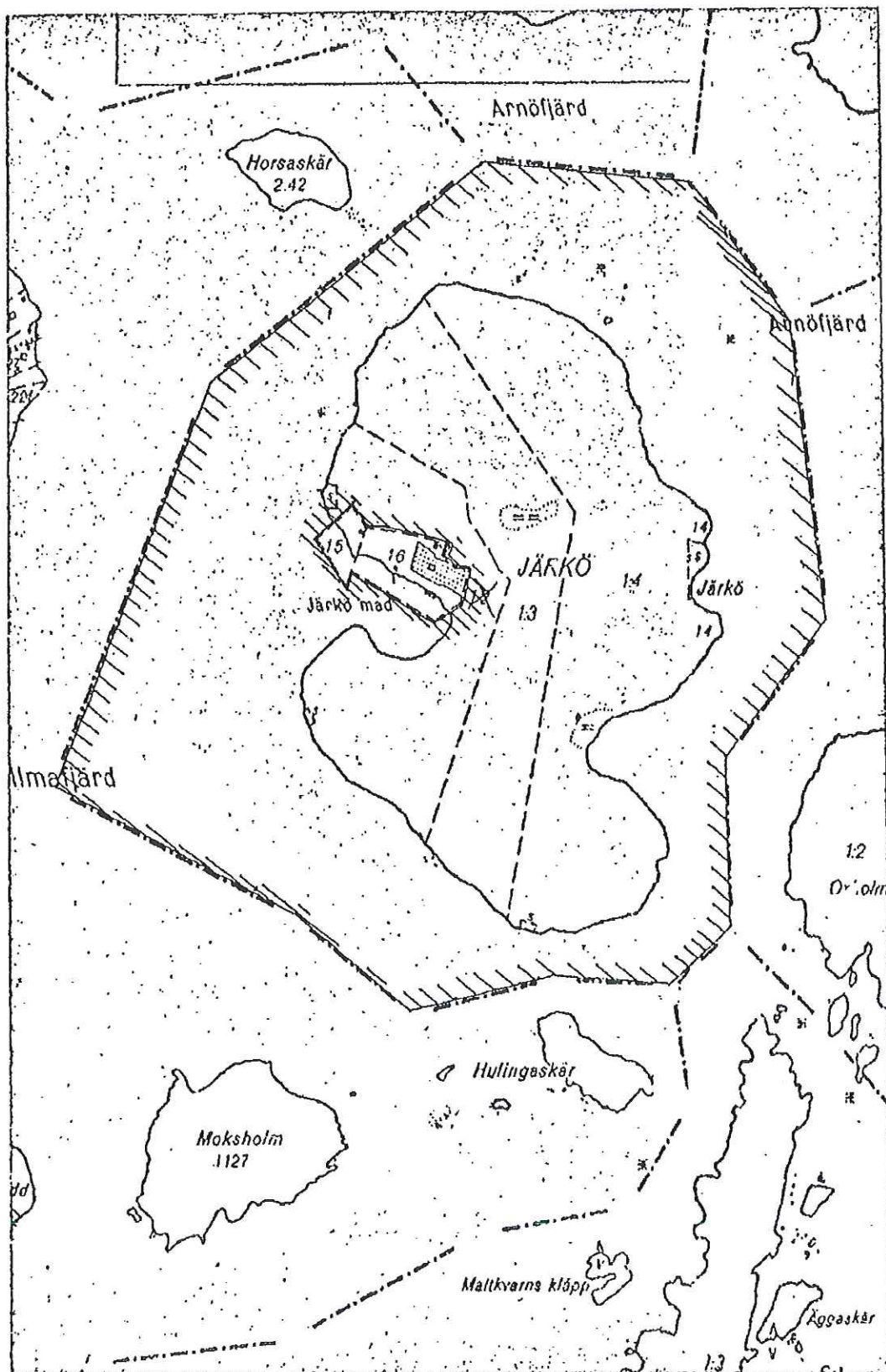

Lars Bergenudd

Bilaga

karta i skala 1:10 000 med avgränsning av naturreservatet Järkö

Karta över naturreservatet
JÄRKÖ, (fastigheterna Järkö 12,13,14, jämte samf. mark)
 Sturkö socken
 Karlskrona kommun

11.12.1950.72

gräns för naturreservatet

Naturreseptatet Järkö

Karlskrona kommun

Översiktstakta

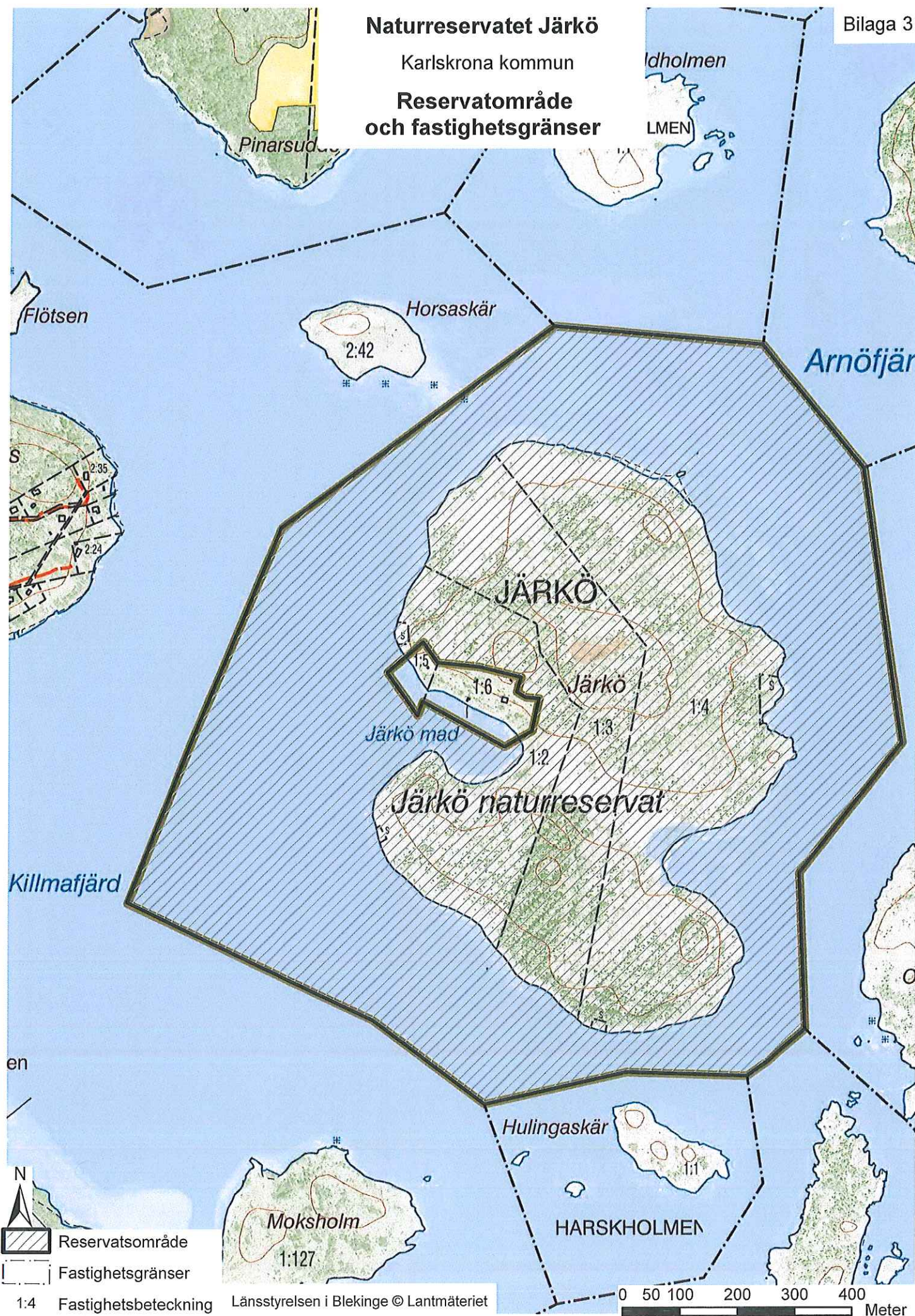
Bilaga 2

Reservatsområde

Länsstyrelsen i Blekinge © Lantmäteriet

0 1 000 2 000 4 000
Meter

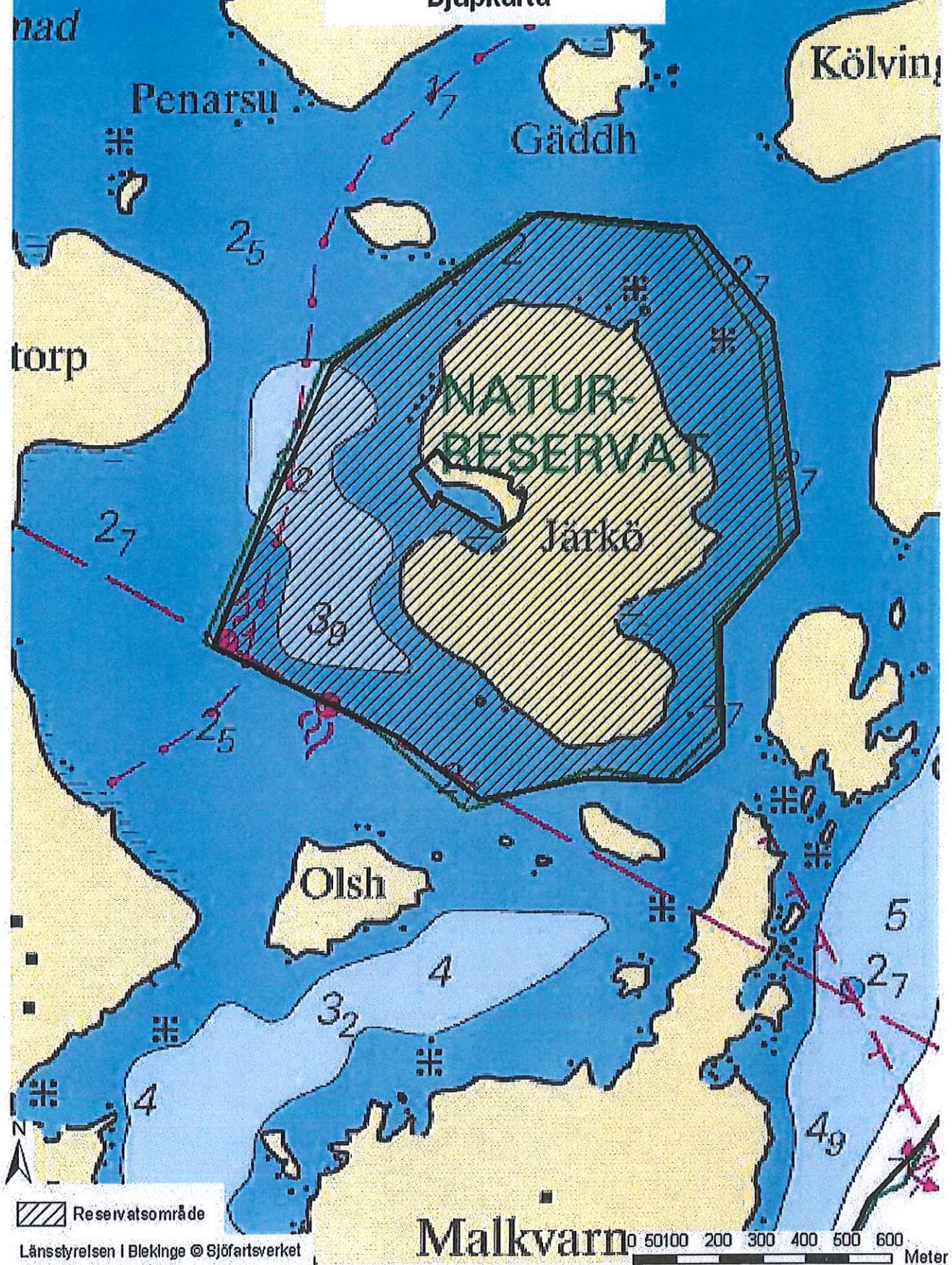

Naturreseptatet Järkö

Karlakrona kommun

Djupkarta

Bilaga 4

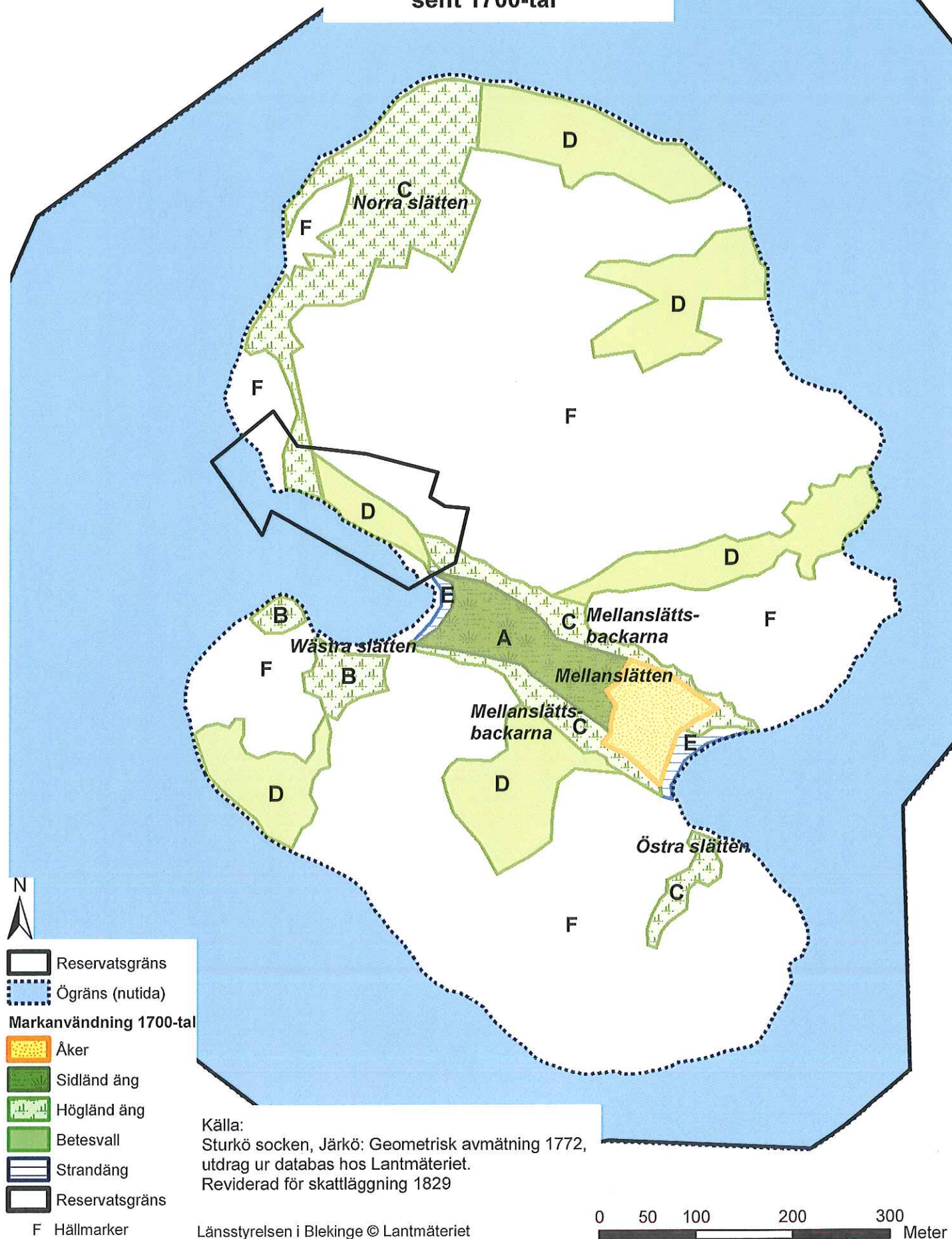

Naturreseptatet Järkö

Bilaga 5A

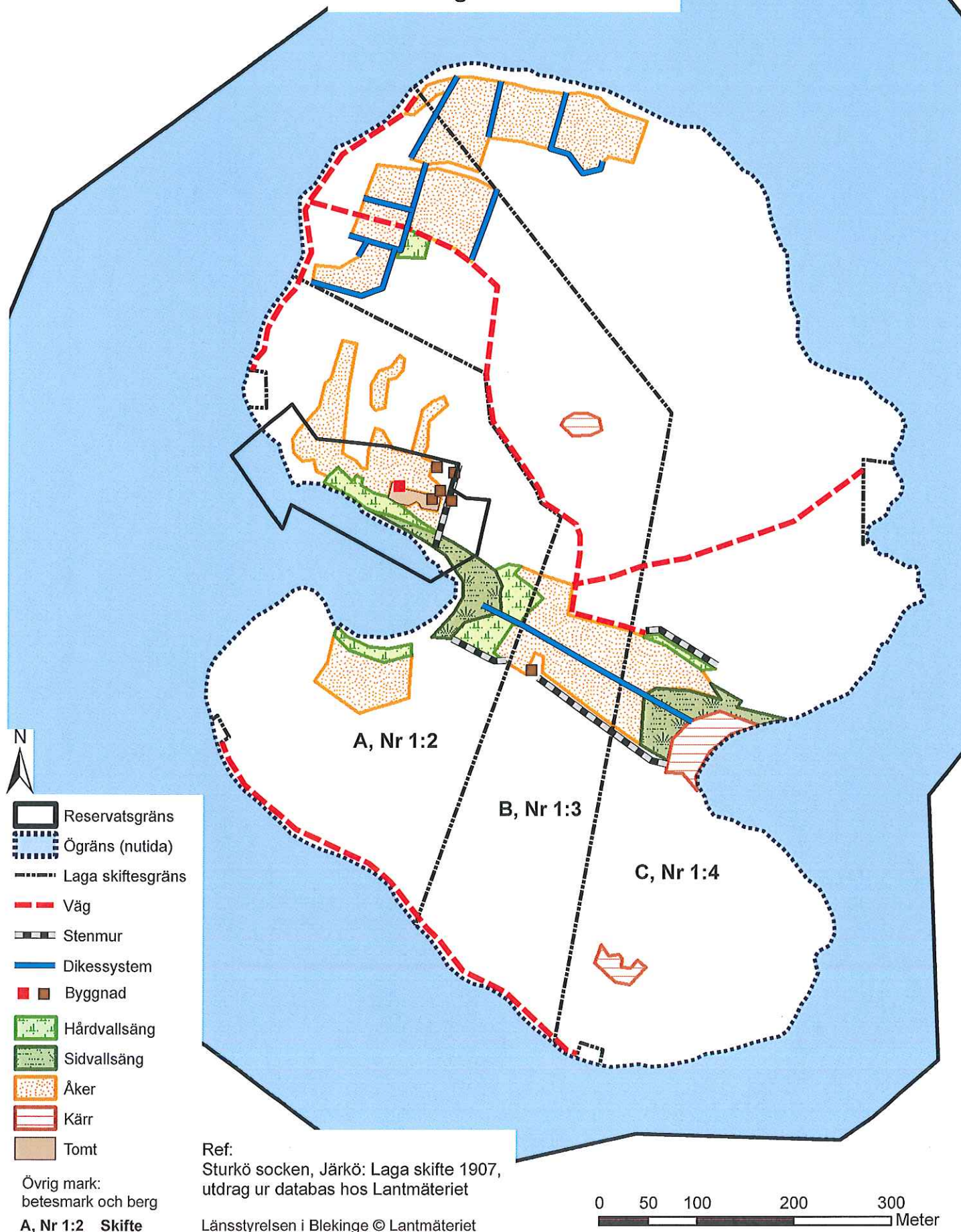
Karlskrona kommun

Historisk markanvändning sent 1700-tal

Naturreservatet Järkö

Karlskrona kommun

Historisk markanvändning
tidigt 1900-tal

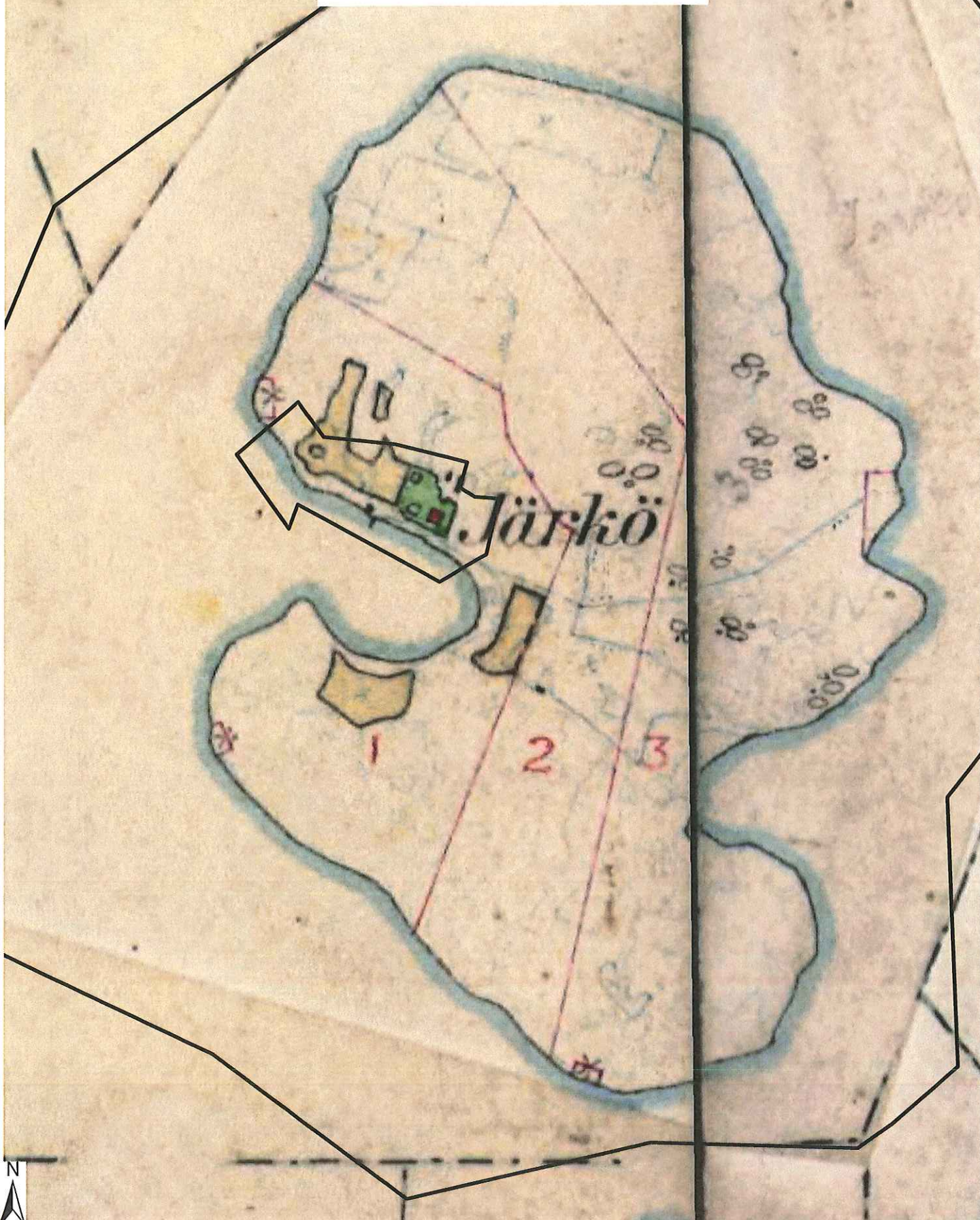
Horsaskär

Naturreservatet Järkö

Karlskrona kommun

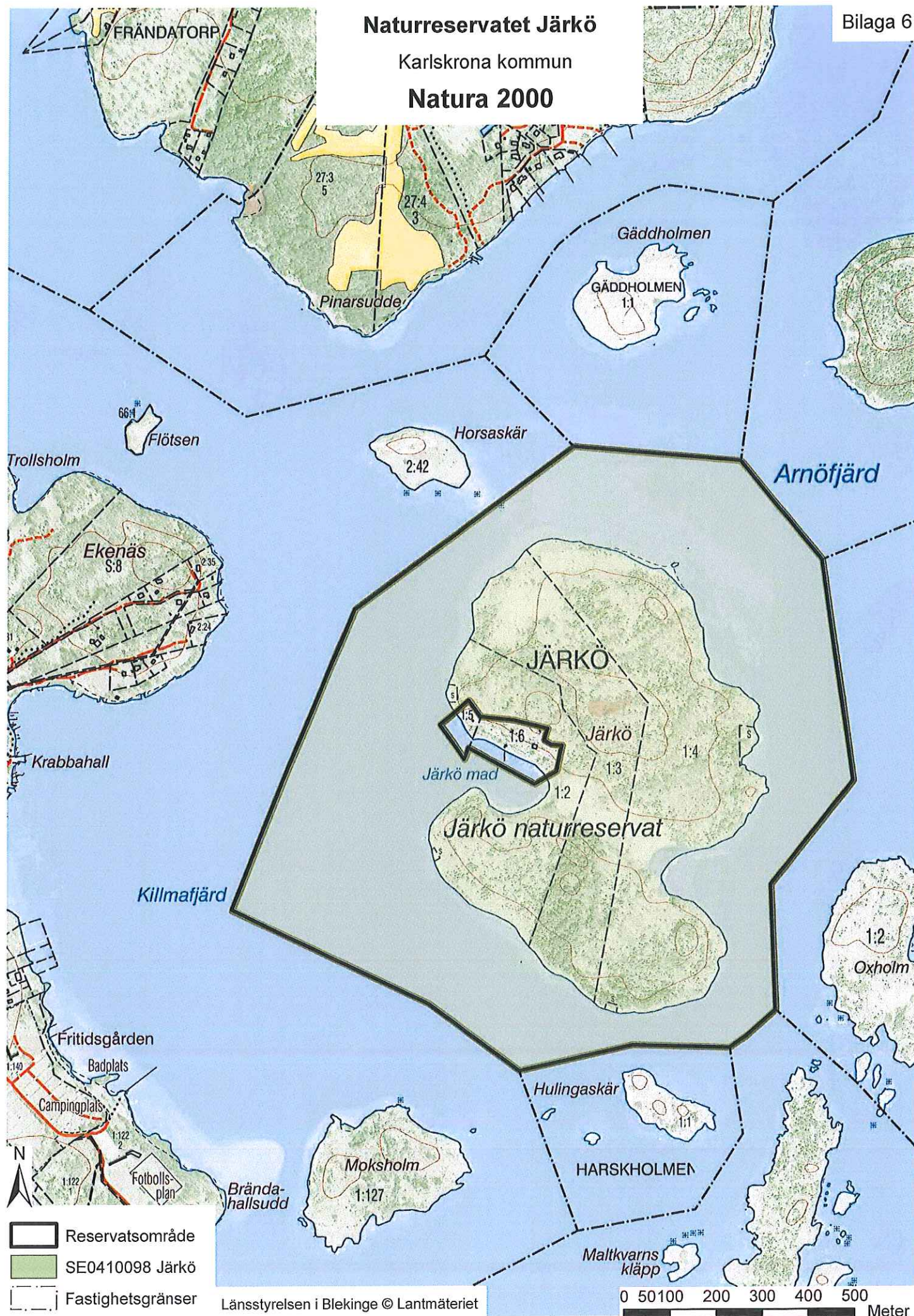
Historisk markanvändning Häradskartan 1915-19

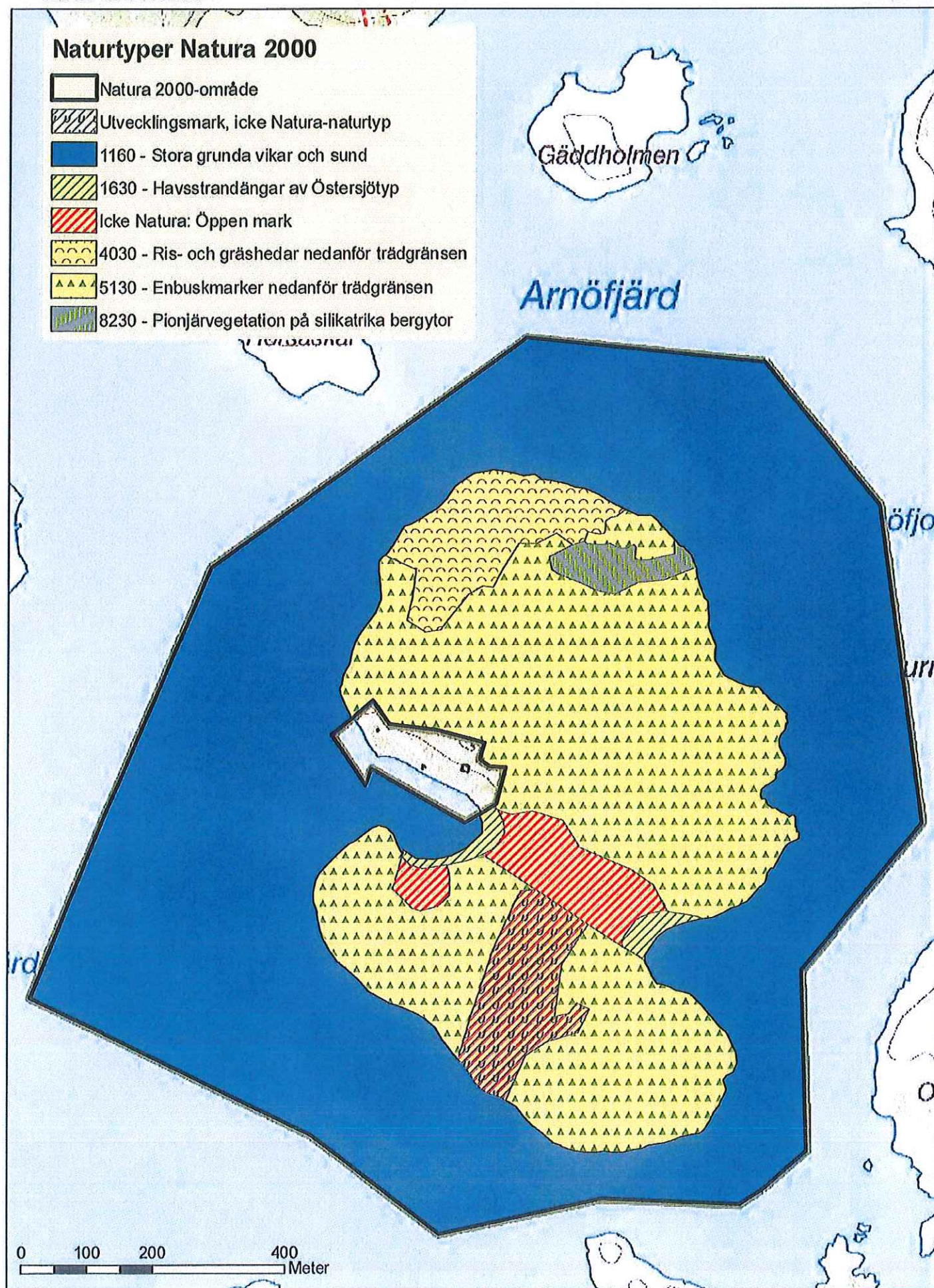
Bilaga 5C

Reservatsområde Länstyrelsen i Blekinge © Lantmäteriet

0 50 100 200 300 Meter

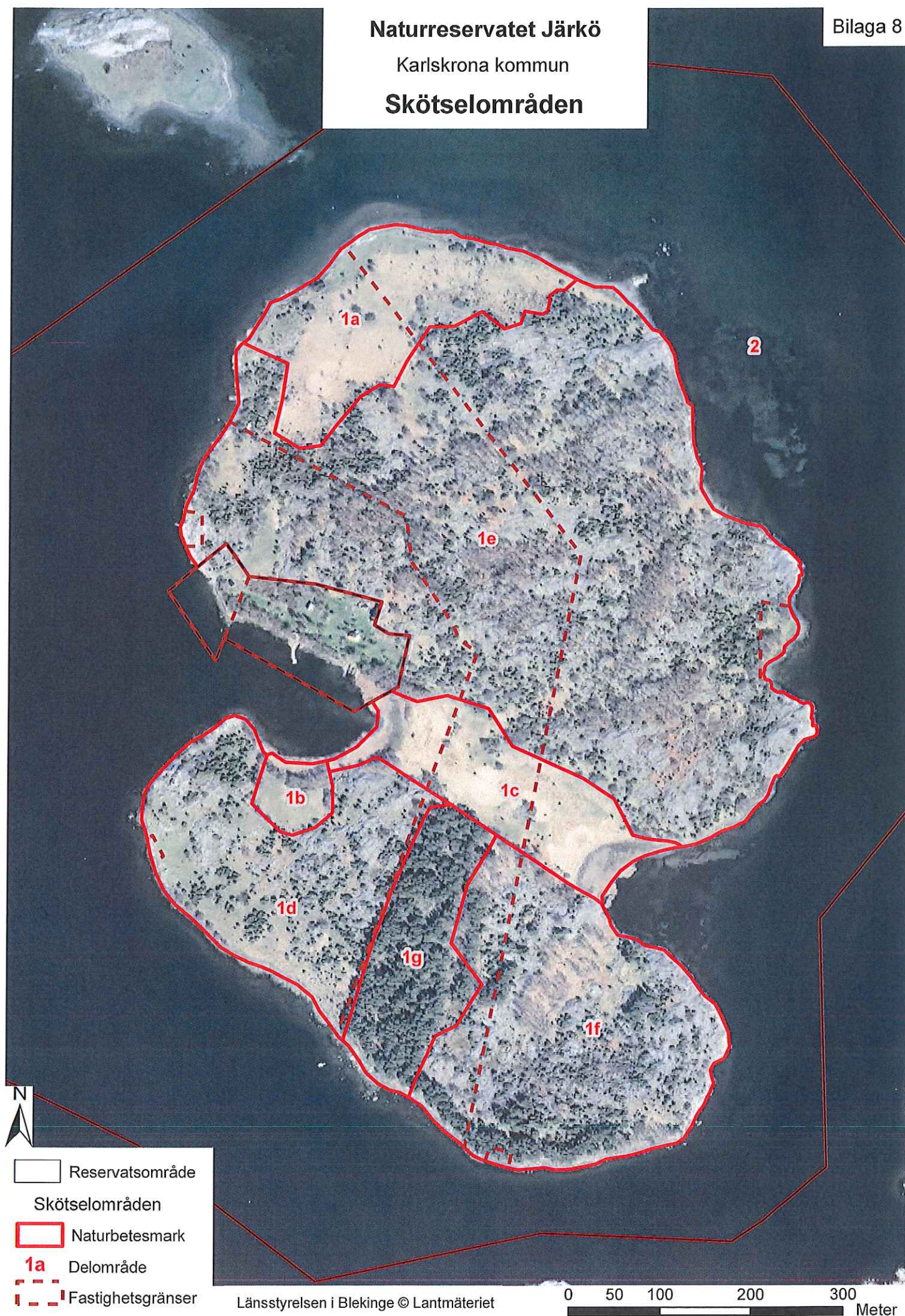

Naturreseptatet Järkö

Karlskrona kommun

Skötselområden

Bilaga 8

GRACE restaureringsområden

Naturreservatet Järkö

Karlskrona kommun

**Anordningar
för friluftslivet**